

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANNE BABAYA BAĞLANMA,
İLİŞKİLERİ VE YETİŞKİNLİK AYRILIK ANKSİYETESİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kemal ELGÖRMÜŞ

Lefkoőa
Aralık, 2021

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANNE BABAYA
BAĞLANMA, İLİŞKİLERİ VE YETİŞKİNLİK AYRILIK ANKSİYETESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kemal ELGÖRMÜŞ

**Tez DanıŐmanı
Yrd. Doç. Dr. Deniz ERĐÜN**

**LefkoŐa
Aralık, 2021**

Kabul ve Onay

Kemal Elgörmüş tarafından hazırlanan “**Üniversite Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanma, İlişkileri Ve Yetişkinlik Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans olarak 10.01.2022 tarihinde jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Dr.Bingül Subaşı Harmancı
Jüri Üyesi:	Yrd.Doç.Dr. Gizem Öneri
Danışman:	Yrd.Doç.Dr.Deniz Ergun

Tez savunması online (çevrim içi) yapılmıştır. Jüri üyeleri onayları sözlü olarak vermişlerdir. Tüm süreç kaydedilmiştir.

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

.....
Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer
Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Kemal Elgörmüş

10.01.2022

Teşekkür

Tez çalışmam boyunca benden bilgisini, ilgisini ve anlayışını hiç esirgemeyen, bu süreçte bilgi ışığıyla beni her daim aydınlatan çok değerli hocalarım Prof Dr. Nebi Süner, Uzman Psikolog Meliha Diriöz ve Prof Dr. Emine Gül Kapçı'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimimin başlangıcından itibaren her konuda desteğini hissettiğim ve yardımlarından dolayı sevgili hocam Yrd. Doç. Dr. Deniz Ergün'e teşekkür ederim.

Bugüne kadar eğitimim için her türlü desteği sağlayan, sevincimi ve üzüntülerimi paylaşan, hep yanımda olan aileme sonsuz teşekkür ederim.

Kemal Elgörmüş

Özet

Üniversite Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanma, İlişkileri Ve Yetişkinlik Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Elgörmüiş, Kemal

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Bağlanma kuramına göre, yaşamın erken dönemlerinden itibaren ebeveynlerin çocuğa karşı tutum ve davranışları, çocuğun kendisi ve diğerleri ile ilgili zihinsel temsillerini biçimlendirir. Yaşamın ilerleyen aşamalarında da varlığını devam ettiren bu zihinsel temsiller, kişilerarası ilişkilerde bireye rehberlik eder. Anne ve çocuk bağlanması insan yaşamındaki en önemli detaydır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde algılanan anne-baba bağlanma biçimlerini, ilişkilerini ve yetişkin ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, Türkiye’de Bingöl Üniversitesi’nde okuyan 18 yaş ve üzeri 375 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bu çalışmada, araştırmacının hazırlamış olduğu sosyodemografik özellikleri içeren sorulardan oluşan öğrenci tanıtım formu, Ana Babaya Bağlanma Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi ve Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Envanteri kullanılmıştır. Kadın öğrencilerin babaya ilişkin ilgi algısı ve kayıtsız bağlanma algısı erkek öğrencilerden daha yüksektir. Öğrencilerin yaşları arttıkça annenin ve babanın ilgisinin ve kontrol / aşırı korumacı tavrının azaldığı görülmüştür.

Öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi arttıkça anne kontrol/aşırı koruma, baba ilgi, baba kontrol/aşırı koruma, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyi artmıştır. Ailelerin genel tutumlarının çocuğun kişilik yapısını etkilediği ve ileriki yaşantısını yönlendirdiğinden dolayı aile eğitimine daha fazla ağırlık verilmesi, çocuğun uygun bağlanma stili geliştirmesinin ve ayrılık kaygısını derin olarak yaşamamasını sağlayabileceğinden üzerinde durulması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: anne-babaya bağlanma, ilişkiler, yetişkin ayrılık anksiyetesi, bağlanma

Abstract

Examination Of The Relationship Between Parent Attachment, Relations And Adult Separation Anxiety In University Students

Elgörmüş, Kemal

MA, Department of Clinical Psychology

According to the attachment theory, the attitudes and behaviors of the parents towards the child from the early stages of life shape the mental representations of the child about himself and others. These mental representations, which continue to exist in the later stages of life, guide the individual in interpersonal relationships. Mother and child bonding is the most important detail in human life. The aim of this study is to examine the relationship between perceived parental attachment styles, relationships and adult separation anxiety in university students. The research consists of 375 university students aged 18 and over studying at Bingöl University in Turkey. In this study, a student introduction form consisting of questions containing sociodemographic characteristics prepared by the researcher, Parent Attachment Scale, Relationship Scales Questionnaire and Adult Separation Anxiety Inventory were used. The female students' perception of father's interest and indifferent attachment perception are higher than male students. It was observed that as the age of the students increased, the interest and control/overprotective attitude of the parents decreased. As the adult separation anxiety of the students increased, the level of maternal control/overprotection, paternal care, paternal control/overprotection, fearful and dismissive attachment increased. Since the general attitudes of the families affect the child's personality structure and direct his future life, it is recommended to focus more on family education, as it may enable the child to develop an appropriate attachment style and not experience separation anxiety deeply.

Keywords: attachment to parents, relationships, adult separation anxiety, attachment

İçindekiler

Kabul ve Onay.....	i
Etik İlkeler Uyumluk Beyanı	ii
Teşekkür.....	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi.....	viii
Kısaltmalar	ix
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Önemi	3
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Araştırmanın Yöntemi.....	4
Tanımlar	4
BÖLÜM II.....	6
Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	6
Bağlanma.....	6
Bebeklik ve Çocukluk Dönemi Bağlanma	8
Yetişkinlikte Bağlanma	9
Romantik İlişkilerde Bağlanma.....	9
Anne-Babaya Bağlanma.....	10
Yetişkin Bağlanma Tipleri	11
Güvenli bağlanma tipi	11
Kaçınan bağlanma tipi.....	11
Kaygılı bağlanma tipi	11
Güvensiz/Önleyici tipi.....	12
Güvensiz/Endişeli tipi	12

Güvensiz/Düzensiz tipi.....	12
Korkulu bağlanma tipi.....	13
Anksiyete.....	15
Anksiyetenin Tanımı ve Tarihçesi	15
Anksiyete Belirtileri	16
Anksiyete Oluşumunda Bilişsel Etkenler.....	17
Anksiyetenin Fizyolojik Nedenleri.....	17
Anksiyetenin Psikolojik Nedenleri.....	18
Anksiyete Bozukluklarının DSM-5'e Göre Sınıflandırılması.....	20
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	21
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi İle İlgili Yapılan Araştırmalar	24
BÖLÜM III	26
Yöntem.....	26
Araştırmanın Modeli	26
Evren ve Örneklem.....	26
Veri Toplama Araçları.....	28
Verilerin Analizi.....	31
BÖLÜM IV	33
Bulgular ve Yorumlar	33
BÖLÜM V	48
Tartışma.....	48
BÖLÜM VI.....	55
Sonuç ve Öneriler.....	55
Sonuç	55
Öneriler.....	56
Kaynakça.....	58
Ekler	70
İNTİHAL RAPORU.....	85
ETİK KURUL RAPORU	86

Tablolar Listesi

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri.	27
Tablo 2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	31
Tablo 3. Normallik Analizi Sonuçları.....	31
Tablo 4. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	33
Tablo 5. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması.....	34
Tablo 6. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Kalınan Yere Göre Karşılaştırılması.....	35
Tablo 7. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Yaşanan Yere Göre Karşılaştırılması	36
Tablo 8. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Sınıfa Göre Karşılaştırılması	37
Tablo 9. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Anne-Baba Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	40
Tablo 10. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Dağılımlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılması.....	42
Tablo 11. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Akademik Performans Derecesine Göre Karşılaştırılması.....	43
Tablo 12. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması	45
Tablo 13. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımları Arasındaki İlişki	46

Kısaltmalar

DSÖ:	Dünya Sağlık Örgütü
WHO:	Dünya Sağlık Örgütü
İÖA:	İlişki Ölçekleri Anketi
APA:	Amerikan Psikoloji Birliği
DSM-5:	Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı 5. Baskı
DSM-4:	Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı 4. Baskı
Vd.:	Ve diğerleri

BÖLÜM I

Giriş

İnsanoğlu yaşamı boyunca bir nesneye ihtiyaç duyar. Bu nesne yaşamın ilk yıllarındaki anne veya çocuğa bakım veren figürdür. Anne, ilk yıllarda çocuğun hayatındaki ilk ve en önemli tanıktır. Meme emmeyi bırakıp yürümeye ve konuşmaya başladığı zaman diğer insanlar ve özellikle baba, güçlü bir tanık olarak çocuğun hayatına girmeye başlar. Ne var ki annenin geliştirici etkisi ve tanıklığının önemi çocukluk boyunca hep baskındır (Çarkacı, 2015).

Sosyal ilişkiler kişinin sağlıklı etkileşim kurabildiği, temel ihtiyaçlarının ve sevgi ihtiyaçlarının doyurulduğu ilişki biçimidir. Üreme, beslenme gibi temel ihtiyaçların giderilmesi için bireylerin davranışsal sistemleri gelişmiştir. Bu gereksinimlerin yanı sıra korunma ve güvenlik de kişinin yaşamında önemli rol oynamaktadır. Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle ilişki kurduğunda zihinsel, fiziksel ve ruhsal açıdan gelişimini sürdürmektedir. Bağlanma biçimleri de sağlıklı gelişimin bir parçasıdır. Kurulan bağlar, bireyin kendisini güvende hissetmesini ve çevreye uyum sağlamasını kolaylaştırır (Bowlby, 1980).

Gander ve Gardiner' a (1995) göre bağlanma, bebekle bakım vereni arasında karşılıklı gelişen ve artarak devam eden uyumlu ve destekleyici ilişkidir. Yeni doğanın ilk sosyal ilişkisi anne ile olan bağıdır. Anne ve çocuk arasındaki bu bağ bebeğe temas ederek, temel ihtiyaçlarını gidererek ve ona sevgi göstererek bebeğin bağımlılığı bağılılığa dönüştürmektedir. Bu bağ sayesinde çocuk kendi benliğini değerli bir varlık olarak algılar ve çevreye de güven duyar. Böylece güven duygusunun temelleri atılmış olur (Yavuzer, 2000).

Kaygı, evrimsel olarak hayatta kalmamızı sağlayan en önemli duygudur. Bu duygu sayesinde tehlikeli durumlara karşı fizyolojik olarak uyarılmış olduğundan, bu durumlarla baş edebilme ve kaçma davranışı gösterilebilir. Ancak normal olan ve zor durumlarla baş etmeye yardımcı olan anksiyete, şiddetli ve uzun süreli ise patolojik kabul edilir ve kişinin hayatını olumsuz etkiler ve birçok ruhsal bozukluğa eşlik edebilmektedir (Türkçapar, 2004).

Anksiyete, organizmanın belli koşullarda tehdide verdiği tepkidir. Organizmayı motive edici ve koruyucu özelliği vardır. Bir parça kaygı iyi olmasına karşın aşırı kaygının organizmaya zararı vardır ve patolojik kaygıya sebep

olabilmektedir. Bu durum anksiyetenin patolojik olduğunu göstermektedir. Patolojik anksiyete (kaygı), uyarının şiddetinin sürekli artması, normalde verilen tepkinin aşırı olma halidir. Kişiyi sıkıntıya sokan, kişinin işlevselliğini bozan, olumsuz, yoğun bir duyumsamadır. Ayrılma anksiyetesi ise, bireyin bağlanma figüründen ayrıldığında veya uzaklaştığında aşırı kaygı duyması durumudur. Çocuklukta, ergenlikte ve yetişkinlikte görülür. Bebeklik döneminde, bakım verenden ayrılırken yaşadığı, ergenlik ve yetişkinlik döneminde yakın ilişkide bulunduğu bireylerden, romantik ilişkileri de dahil olmak üzere, bireylerin yaşadığı stres ve huzursuzluk olarak da açıklanabilmektedir. Kişinin annesinden ayrılması durumunda stres yaşaması erken çocuklukta varolan “gelişimsel bir norm” olarak kabul görmektedir (Bowlby,1973).

Problem Durumu

Çocuk ve anne arasındaki ilişki, çocuğun hem sosyal çevresini hem de kendini algılamasında ve özümsemesinde önemli bir faktördür. Gereksinimlerinin uygun şekilde görülmesi sonucunda çocuk kendini değerli bir varlık olarak algılamaktadır. Çevresini değerli ve güvenilir bir ortam olarak değerlendirmektedir. Dolayısıyla “güven duygusunun” temelleri atılır (Yavuzer, 2000).

Çocuğun doğumundan sonraki ilerleyen günlerde annesine olan bağımlılığı çocuğun ilk sosyal ilişkisidir. Anne, bebeğine dokunarak, sevgi göstererek ve bebeğinin tüm ihtiyaçlarını karşılayarak anne ve bebek arasındaki sosyal gelişimi destekler. Anne, bebeğin ihtiyaçlarına karşılık verdikçe, bebeğin bağımlılığı da bağımlılığa dönüşür. Anne bebeğin ihtiyaçlarına karşılık vermezse, bağımlılığın daha uzun süreceği ve gelecekte büyük sorunlar yaratacağı bir gerçek olarak bilinmektedir (Orcan, 2004).

Zamanla çocuk annesinden ayrılır ve bilmediği dış dünyayı araştırma ve keşfetme yoluna gider. Çevresini keşfetmeye çalışırken geride bıraktığı annesinden ayrı kalmaktan korkar ya da tam tersine annesine güvenir ve döndüğünde annesini aynı yerde bulacağına inanmaktadır. Bunun özelliği büyük boyutta çocukla kurulmuş olan güven, yani bağlanma ile ilgilidir. Yetişkinlerin tutumları, çocuklarda görülen olumlu sosyal davranışları güçlü şekilde etkileyebilir (Orcan, 2004).

Kişinin ilk bağımlılığı, gelişiminin ilk yıllarında bakım veren kişi ile kurmuş olduğu ilişkidir. Bu bağımlılık, destekleyici ve sevgi dolu bir alanda gerçekleştiğinde çocukta bir özgüven duygusu oluşturacak ve bu şekilde yetişkinliğe kolayca adım atmasını sağlayacaktır (Deniz, 2006).

Çocuğun yetiştiği ailenin yapısı, ailenin genişliği, ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel seviyesini, ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve sosyal gelişimini etkileyecektir (Yavuzer, 2000). Son yıllarda yakın ilişkiler üzerine yapılan çalışmaların artması, sosyal bilimlerde yeni bir alt dalı olan ilişki biliminin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Şimdiye kadar araştırılan yeni ilişki biliminin veri ağırlıklı olduğu görülmektedir (Hazan ve Shaver, 2000).

İlişki bilimi sayesinde insanların ilişkilerindeki birtakım içsel süreçlerinin nedenlerinin araştırılması için bir altyapı oluşturulmuştur. Yapılan bu çalışmada bağlanma biçimleri ile birtakım değişkenler arasındaki nedensellikler incelenmiştir. Bu çalışmanın birincil amacı üniversite öğrencilerinde algılanan anne ve baba bağlanma biçimlerinin ilgili ebeveynlik biçimi ve aşırı korumacı ebeveyn biçiminin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişkisinin ve güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız ilişkilerinin ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkilerinin incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Yapılan çalışmada anne babaya bağlanma, üniversite öğrencilerinin ilişkilerinin yetişkin ayrılık anksiyetesi ile ilişkisinin incelenmesi açısından önem arz eder. Kişilerin kaygı düzeylerinin sosyal yaşamda bağlanma ile oluşan etkilerini ortaya koymak açısından önemlidir. Literatüre bakıldığında anne babaya bağlanma ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ile ilgili yeterli sayıda çalışmaya pek sık rastlanmamıştır. Yapılacak olan bu çalışmanın literatüre bu anlamda katkı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Çeşitli yaş grupları arasında anne-babaya bağlanma, ilişkiler ve yetişkinlik ayrılık anksiyeteleri arasındaki ilişkilerini gösteren birçok çalışma yapılmıştır. Bununla birlikte anne-baba bağlanma, ilişkiler ve yetişkinlik ayrılık anksiyeteleri üzerine yapılan son çalışmalar üniversite öğrencilerinde dahil olmak üzere genç yetişkinlere odaklanmıştır. Bu çalışmanın üniversite öğrencilerinde algılanan anne-baba bağlanma biçimlerinin ilgili ebeveynlik biçimi ve aşırı korumacı ebeveyn biçiminin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişkisinin ve güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız ilişkilerinin ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın alt amaçları aşağıdaki gibidir:

1. Katılımcıların cinsiyetleri ile anne-babaya bağlanma stilleri, ilişki tarzları ve yetişkin ayrılma anksiyetesi farklılaşmakta mıdır?
2. Katılımcıların yaşları ile anne-babaya bağlanma stilleri, ilişki tarzları ve yetişkin ayrılma anksiyetesi farklılaşmakta mıdır?
3. Katılımcıların anne-babanın medeni durumları ile anne-babaya bağlanma stilleri, ilişki tarzları ve yetişkin ayrılma anksiyetesi farklılaşmakta mıdır?
4. Katılımcıların yaşadıkları yer ile anne-babaya bağlanma stilleri, ilişki tarzları ve yetişkin ayrılma anksiyetesi farklılaşmakta mıdır?
5. Anne-Babaya Bağlanma dağılımları, İlişki dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete dağılımları arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Bingöl Üniversitesi'nde öğrenim gören 375 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarından elde edilen bilgiler, öğrencilerin bu ölçeklere verdikleri cevaplar ve ölçeklerin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın metni mevcut yayınlarla sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Üniversite öğrencilerinde anne babaya bağlanma, ilişkileri ve yetişkinlik ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama araçları ise şunlardır.

- 1)Kişisel Bilgi Formu
- 2)Anne ve Babaya Bağlanma Ölçeği
- 3)İlişki Ölçekleri Anketi
- 4)Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi

Tanımlar

Bağlanma: Bağlanma ilk çocukluk döneminde başlayarak yaşamın sonraki dönemlerinde sürdürülen bakım veren ile çocuk arasında gerçekleşen bir ilişki biçimidir. Aynı zamanda çocuğun iletişim kurmaya başladığı dönemden itibaren tüm insan ilişkilerinin temel yapıtaşını oluşturmaktadır. Bakım verenin özverili

davranışları ile çocuğun duygusal aynı zamanda temel gereksinimleri de karşılanmaktadır (Bowlby, 1973).

Anksiyete: Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) kaygıyı sebebi bilinmeyen korkuyla beraber görülen çarpıntı, endişe, göğüste sıkışma, terleme, midede boşluk duygusu, kusma, konsantre olamama, kendine güvensizlik gibi fiziksel semptomların eşlik ettiği tedirginlik hali şeklinde açıklamışlardır (Öztürk, 2002).

Ayrılma anksiyetesi: Ayrılma anksiyetesi bozukluğu, çocuğun evden veya bağlı olduğu kişilerden ayrılmasıyla ilgili, gelişimsel açıdan uygun olmayan ve aşırı anksiyetesinin olması durumudur (DSM-4, 1994).

Yetişkin ayrılık anksiyetesi: Yetişkin ayrılık kaygısı, ayrılık kaygısı belirtilerinin yetişkinliğe uzanmasıyla veya ayrılık kaygısı belirtilerinin ilk kez yetişkinlikte ortaya çıkmasıyla ortaya çıkan bir ruhsal bozukluktur.

BÖLÜM II

Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bağlanma

Bağlanma insan hayatında önemli bir kavramdır. Bir çocuğun hasta olduğu, korktuğu ya da yorgun olduğu durumlarda birileri ile yakın ilişki kurabilmek için iletişim kurması bağlanmadır. Bebekler doğduklarında temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bir yetişkine ihtiyaç duyarlar. Bebekler kendi başlarına hayatta kalamayacaklarını bildiklerinden güven arayışında bulunurlar ve bu güveni bakımlarını sağlayan kişide bulurlar (Bowlby, 1982).

İngiliz psikiyatrist ve psikanalist John Bowlby (1969), temel bakım sağlayan anne ve bebek arasındaki ilişkiyi kuramsal bir çerçevede ilk açıklayan kişidir. Bağlanmayı bireylerin hayatlarında önemli gördükleri kişilere karşı hissettikleri duygusal bağlar olarak tanımlamıştır. Bağlanma kavramı üzerinde çalışan Bowlby, çevresinde bulunan iki çocuğu incelemiştir. Çocuklardan biri anne ile düzgün bir ilişki kuramamış, diğeri ise kaygılı bir çocuktur. Bu çocuklardan etkilenmiş ve çalışmalarında ebeveyn çocuk ilişkisi üzerinde durmuştur. Londra’da hırsızlık yapan kırk dört gencin anneleri ile olan ilişkilerini incelemiş ve gençlerin anneleri ile ayrılma yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır (Ainsworth ve Bowlby, 1991).

Bağlanmanın gelişimi kişiler arası duygusal bağlarla ilişkilidir ve etkileşimde tutarlılık, ilişkide kararlılık ve fiziksel temas bağlanmayı oluşturur (Dönmez vd, 2009). “Nesne İlişkiler Kuramı” bağlanma kuramının temelidir. Küçük yaşlardaki deneyimleri çok önemseyen nesne ilişkileri kuramı, çocuğun yaşantısında önemli yer tutan kişilerle olan ilişkileriyle ilgilenirler. Bu kişiler genellikle ebeveynlerdir, çoğunlukla da anne olur. (Burger, 2006). Bağlanma, kişinin kendisi ve çevresindeki insanlar ile ilişkilerini açıklayan etkileşim durumu olarak tanımlanmıştır (Bartholomew, 1990).

Kişinin kendisini sevmeye değer bulma durumu, çevreyi ve çevresindeki insanları güvenilir ve tutarlı bulması, zihinsel modelleri ve zihnindeki olumlu ve olumsuz algıları ile doğrudan ilişkilidir (Main, Kaplan ve Cassidy, 1985). Bağlanma davranışlarını, yakın ilişkilerin oluşumunu ve bu ilişkilerin sürdürülmesini sağlayan bağlanma aynı zamanda bireylerin hayatında önemli bir yer tutar (Altın ve Terzi,

2010). Hastings, Utandale ve Sullivan (2007) ise bağlanma sürecinin bireyin dünyaya gelmesi ile başladığını ifade eder. Kanadalı psikolog Ainsworth, Bowlby'nin bağlanma kuramından ilk deneysel bulguları elde eden kişidir (Bretherton, 1992).

Bağlanma kuramına “Yabancı Oda Deneyleri” ile ilk büyük katkıyı sağlayan Ainsworth (1979), bebeklerdeki gözlemlenebilir davranışları yorumlamıştır. Çocukların anneleriyle ve tanımadıkları yabancı bir kişiyle ayrılmaları ve tekrar birleşmeleri incelenerek üç önemli davranış biçimi belirlenmiştir. Bağlanma; güvenli bağlanma ve güvensiz bağlanma şeklinde ikiye ayrılmış; güvensiz bağlanma ise kaygılı-kararsız ve kaçınan olmak üzere iki gruba ayrılarak bağlanma güvenli, kaygılı/kararsız ve kaçınan bağlanma biçimi olarak üç başlık altında toplamıştır (Ainsworth, 1989).

Ainsworth'a (1979) göre; çocuğun annesini, çevreyi keşfederken, güvenli bir üs olarak kullanması güvenli bağlanmanın en önemli belirtisidir. Güvenli bağlanma yaşayan çocukların anne yokken huzursuz oldukları, annenin gelmesiyle ise rahatlayıp oyun oynadıkları yapılan deneylerde gözlenmiştir. Annelerinin gitmesinden herhangi bir rahatsızlık hissetmeyen çocukların ise kaçınan bağlanma stiline sahip oldukları belirlenmiştir. (Hamarta, 2004).

Bowlby'e (1982) göre; bağlanma, ergenlik döneminde elde edilmiş yaşantılar sonucu yetişkinlik döneminde organize hale gelmektedir. Bu nedenle çocukluk ve ergenlikte uygulanan ölçekler anne-babaya yönelik olurken, yetişkinlere yönelik yapılan ölçekler daha çok kişilerarası ilişkileri ölçmeye yöneliktir (Hamarta, 2004). Anne babaların kararsız ve dengesiz tutum sergilemesi çocuklar üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilir. Aynı durumlara farklı tepki veren anne babalar çocuklarına güven duygusu aşılayamazlar. Ebeveynlerden birinin yasakladığı bir durumu diğeri onaylarsa bu davranış tutarsızlık oluşturur ve çocukta güvenli bağlanma oluşmasını engeller (Çetinkaya, 2013).

Main (1985) ebeveynlerin çocukluk yaşantılarındaki bağlanma deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl tanımladıklarını incelemiş ve yetişkinlerin bağlanma stillerini açıklamak için “Yetişkin Bağlanma Görüşmesi” yöntemini kullanmıştır. Main (1985) tarafından kayıtsız, güvenli ve saplantılı olmak üzere üç tür bağlanma biçimi belirlenmiştir. Güvenli bağlanma yaşayan yetişkinlerin geçmiş bağlanma yaşantılarını ve bu yaşantıların bugünkü etkilerini önemseydiği görülmüştür. Geçmişte güvenli bağlanma oluşmayan yetişkinlerin, saplantılı davranışlar sergilediği

gözlemlenmiştir. Kayıtsız bağlanan bireylerin ise bağımsız davranarak geçmişte yaşadıkları olumsuzlukların bugünü hiçbir şekilde etkilemediğini ifade edilmiştir. Uzun bir süre hastanede yatan ve çocuk bakımevinde kalan çocuklar kayıt altına alınmıştır. Aileleri ile bir araya geldiklerinde, tekrar ayrıldıklarında gözlemlenerek çocukların nasıl davrandıklarını açıklayan, “Bağlanma Kuramını” ortaya koymuşlardır (Ainsworth ve Bowlby, 1991; Bowlby, 1973).

Bebeklik ve Çocukluk Dönemi Bağlanma

Bebek, ihtiyaçlarını karşılayan yetişkinler tarafından korunmaya ihtiyaç duyar. Anne ve bebek arasındaki bağ ise buna hizmet eder. Bebek anneden uzaklaştığında kendisini güvende hissetmeyebilir. Bu nedenle bağlanma bebeğin fiziksel ve duygusal olarak güven duyması için önemlidir (Ainsworth, 1989). Yakınındaki yetişkinden uzaklaşan bebek ağlayarak tekrar yakınlık kurmaya çalışır. Önceleri çevresindekilerin kim olduğunu ayırt edemez ancak fark etmeye başladığında ağlama davranışını direkt olarak bakımını üstlenen ve yakınlık kurduğu anneye yöneltir (Ainsworth ve Bowlby, 1991).

Bağlanma kuramının temelini bebeğin bakımını sağlayacak bir yetişkine ihtiyaç duyması oluşturur. Çünkü bebek kendi başına hayatta kalabilmek için yetersizdir (Hazan ve Shaver, 1994). Çocuk ile onun bakımını üstlenen kişi arasında meydana gelen erken dönemdeki ilişkiler, yapılandırılmış bir biçimde bilinçaltında model oluştururlar. Eğer çocuk sevgiyle büyütülmüşse, kendisini değer görmeye ve sevmeye layık bir insan olarak görebilir. Gereksinimleri giderilmemiş ve bağlanma oluşmamış ise benlik imgesi de zayıf kalacaktır. Sadece ebeveynlerinin değil, hiç kimsenin kendisini sevmeyeceğine yönelik kuvvetli bir inanış besleyecektir. Sadece ebeveynlerinin değil; herkesin göstereceği ilgiye ve sevgiye değer olduğuna ise ilgi gösterilen ve sevilen çocuklar inanacaktır (Burger, 2006).

Adler’e (2000) göre; çaresizlik ve güçsüzlük hissi duyan çocuklar bu durumdan kurtulmak için aileleriyle, yetişkinlerle beraber olmaya çabalar. Her birey tarafından zorluklar ile baş edilemeyen ve yetersiz kaldığı hissedilen durumlar yaşanabilmektedir. Toplumun bir parçası olmaya fazlasıyla gereksinim duyan bireyler yalnız olmak istemezler. Çocuğun ruhsal sağlığı için güvenli bağlanma önemlidir ve annenin güvenilir, sıcak, gereksinimleri gidermek amacıyla hazır bulunması durumu, bu bağlanmanın gerçekleşmesi için önemlidir. Annenin çocuğa

daima onun yanında olacağı güveni vermesi bireyin hayatının ilerleyen evrelerinde de diğer bireylerle memnuniyet verici ve doyurucu ilişkiler oluşturmaya olanak sağlar (Karen, 1998). Bilinçaltı modelleri, bağlanma figürlerinin etkisi ile Şekil alır, zamanla otomatik, kalıcı bir hale gelir ve hayatın ilerleyen evrelerinde de benzer ilişkilerin oluşturulmasına zemin hazırlar (Bahadır, 2006).

Yetişkinlikte Bağlanma

Bebeklerin doğduktan sonraki ilk sekiz ay içerisinde bakıcılarına bağlanmaları ilk bağlanmadır. İkincil bağlanmanın ise, ilk bağlanma sonucu mu olduğu yoksa kendiliğinden mi olduğu tartışma konusudur. Araştırmalar sonucunda yetişkinlikteki gelişim üzerinde bebeklikte kurulan bağların etkili olduğu ortaya konulmuştur (Hazan ve Shaver, 1994). Çocuklukta, ergenlikte ve yetişkinlikte, bağlanma figürü olarak kardeşler, akrabalar, yakın arkadaşlar, öğretmenler ve romantik ilişki partnerleri gibi bireyler etkili olurlar (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Bebeklik dönemindeki bağlanma çalışmalarından sonra bağlanma örüntülerinin yaşam boyu devam edip etmediği araştırılmış ve çocuğun ebeveyni, akraba ve arkadaşları ile olan bağları araştırılmıştır (Ainsworth, 1989). Erken çocuklukta ebeveyne bağlanan çocuk için yetişkinlikte partnere bağlanma daha baskın olmaktadır. Erken dönemde bakım sağlayan kişi ile kurulan bağlanma ilişkisini, yetişkinlikte romantik ilişki yaşanan kişi kurulan bağlanma ilişkisi tamamlamaktadır. Çünkü bu ilişkiler benzerlik içermektedir ve aynı amaca yöneliktir. Bireyler aynen bebeklik ve çocuklukta gibi yetişkinlikte de romantik ilişki yaşadıkları partnerlerinin güvenilir olduklarını bildiklerinde kendilerini daha güvende hissetmektedirler. Kişi kendisine yönelik tehdit içeren bir durum hissettiğinde partneri onun rahatlamasını sağlayabilmektedir. Yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkiler, bebeklik ve çocuklukta yaşanan bağlanma örüntülerinin devamı olarak değerlendirilmektedir. Yapılan incelemeler bebekli döneminde bağlanma konusunda olumsuz yaşantıları olan bireylerin romantik ilişkilerinde sorunlar yaşadıkları ve ilişkilerinin kısa sürdüğü görülmüştür (Hazan ve Shaver, 1987).

Romantik İlişkilerde Bağlanma

Akranların ve eşlerin, ailenin çocuklukta sağladığı güveni sağlaması ve ihtiyaçlarını karşılaması bağlanma davranışının aileden akranlara ve eşlere aktarılmasını sağlar (Hazan ve Shaver, 1994). Romantik bağlanma süreci; cinsel,

duygusal ve sosyal yönden ihtiyaçların karşılanması ve birbirini tamamlama durumudur. Romantik bağlanma; yakınlık, sosyal alışveriş, güven, ilişkiye bağlılık, eşit olma ve adanmışlık ve benzeri birçok etkiye bağlı olarak oluşur (Çetinkaya, 2013).

Sevgi deneyimlerini mutlu ve güvenilir tanımlayan bireyler güvenli bağlanma stiline sahip bireyler olarak tanımlanırken, takıntılı, duygusal iniş ve çıkışları yüksek olan bireyler kaygılı/kararsız bağlanma stiline sahip olarak tanımlanmıştır. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin ise kıskanç, yakınlık korkusu yaşayan ve duygusal iniş çıkışları yüksek olan bireyler olduğu ifade edilmiştir (Hazan ve Shaver, 1994). Güvenli bağlanma kişinin ilişkiye bağlılığını etkilemektedir; ilişkiye bağlanan bireylerin güvenli bağlanan bireyler olduğu görülmektedir. Partnerle ilgili kararsız davranan ve parterlerini düşündüklerinde motivasyonel olarak çatışma yaşayan ve bu yönde hareket eden bireyler kaygılı bağlanan bireylerdir (Mikulincer ve Shaver, 2013). Feeney ve Noller (1990), ilişkilerini daha güven verici bulan ve özgüvenleri daha yüksek olan bireylerin güvenli bağlanan bireyler olduğunu ifade etmiştir. Simpson (1990) da ilişkide pozitif olan kişilerin güvenli bağlanan ve daha az olumsuz duygu yaşayan bireyler olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Anne-Babaya Bağlanma

Bağlanma davranışı bebeğin doğumundan itibaren bakımını sağlayan kişiyle yakınlığını sürdürmesiyle oluşur. Bebek bakımının sağlanması için ağlar ve bakımını sağlayan kişiyi harekete geçirmiş olur. Bu şekilde farklılaşmış olan bağlanma davranışı yakınlığı korumaya yöneliktir (Ainswort, 1989). Güvenli bağlanma annenin çocuğun gereksinimlerine duyarlı olduğu, güvenli bir ortam sunduğu durumlarda gelişir. Kaygılı bağlanma ise annenin mesafeli olduğu, bedensel temas kurmadığı durumlarda oluşur (Levy, Blatt ve Shaver, 1998). Güvenli bağlanan bebeklerin anneleri ile beraberken çevreyi keşfetmeye çalıştığı, annelerinden ayrıldıklarında ise kaygılanıp ağlamaya başladıkları gözlenmiştir. Evlerde yapılan izlemler de özellikle bebeklerin ilk üç ayında duyarlı davranan annelerin bebeklerinin güvenli bağlandığını göstermiştir (Brethon, 2003).

Çocuğun dış dünyayı kavramaya daha açık olması ve çocuğun ruh sağlığı gelişiminin olumlu olması güvenli bağlanma ile sağlanabilir. Güvenli bağlanan bireyler, eşlerinin hatalarını rahatlıkla kabul eden, ilişkilerinde mutlu ve güvenli olan bireylerdir. Kaygılı bağlanan bireyler ise ilişkilerinde takıntılı, duygusal iniş çıkışlar

yaşayan, kendilerinden kuşku duyan, kıskanç olan bireylerdir (Morsünbül ve Çok, 2011).

Yetişkin Bağlanma Tipleri

Güvenli bağlanma tipi

Güvenli kişiler, özellikle kendisiyle alakalı ilgili pozitif fikirlere sahip (ve diğer kişilere ilişkin pozitif düşüncelere sahip bireyler şeklinde ifade edilir. Pistole ve Clark (1996) güvenli bağlanma stili olan kişilerin romantizm olan ilişkisinde kaçınma ve endişe olmayan /kararlı olmayan bağlanma tarzı sergileyen kişilerden daha çok güven ve bağlılığı, tecrübe ettiklerini; buna ek olarak her ikisinin de güvenli bağlanmanın olduğu bireylerde evlilikle ilgili uyum düzeylerinin de üst düzey görüldüğü saptanmıştır.

Kaçınan ve kararsız kişiler kıyaslandığında güvenli bağlanma sergileyen bireyler mutlu, romantik ilişkileri inşa etmektedirler. Kaçınma bağlanma stiline sahip olanlar yakınlaşmaktan çekinirler ve kararsız bağlananlar da takıntılı olarak bağlıdırlar. bağlanma tipleri evlilikteki ilişkiye tesir edebilmektedir. Bowlby (1979) çocukluk döneminde güvensiz bağlanan kişilerin evliliklerinde çeşitli sorunlarla karşılaştığını belirtmektedir.

Endişeli bireyler de kendisiyle ilgili negatif fikirleri bulunan ve başkalarıyla ilgili pozitif fikirlere sahip bireyler şeklinde tanımlanır (Shaker, Heshmati ve Poor rahimi, 2010).

Kaçınan bağlanma tipi

Kaçınma şeklinde bağlanmaya sahip bireyler, kendisiyle alakalı pozitif fikirleri olan başkalarıyla alakalı negatif düşüncesi olan bireyler şeklinde tanımlanır. (Shaker, Heshmati ve Poor rahimi, 2010)

Kaygılı bağlanma tipi

Kaygılı bağlanma tipindeki bireyler de hem kendisine hem de başkasına yönelik negatif fikre sahip bireyler şekline ifade edilir (Shaker, Heshmati ve Poor rahimi, 2010).

Güvensiz/Önleyici tipi

Bilginin temsilinde güvensiz olması, ilişkide kurmada dezavantajlı niteliklerinden birini taşımaktadır Bu durum, ilişkilere dair algısı akranların ilişkisindeki bireyler arasındaki yakınlaşma açısından etkilemektedir. bağlanmanın bu tipinde bireyler arasındaki romantik ilişkilerindeki duygusallaşarak özgürleşme Yaşamaktadır. Bu, duygusal yakınlıktan korkmaya, şahsi problemleri adına başkasını suçlamak yoluna gitmektedir. Sakınganlık duyan bağlanmayı sergileyen kişiler, kendi negatif duygusunu reddetmekte ve bu sayede kızgın tavırlarını önemsizmiş şeklinde göstermektedirler. Öte yandan, psikolojik manada üst düzeyli tepkiler ortaya koyarlar.

Sakıngan kişiler, Şiddet gösterme durumlarıyla baş etmek adına gerekli olan psikolojik yeteneklerden ve bireylerarası ilişkideki problemleri halletmek adına gerekli kabiliyetlerden yoksun olmaktadır. İçsel dengesi az da olsa da adına duygusal ilişkiden kaçarlar (Davis, 2009).

Güvensiz/Endişeli tipi

Endişe duyan kişilerin bu endişe düzeyleri başkalarıyla yakınlık ihtiyacı oldukça üst düzeydedir. Öte yandan, şiddet eğilimli ve yönlendirmeci davranma eğilimleri vardır ve bireylerarası etkileşimi oldukça dikkat çekicidir. Bunun sebebi bireyleri yitirmekten korkmaktadırlar ve öz düzenleme kabiliyetlerinden yoksun olmaktadır. Bireylerle ilişkisini dengeli olmayan bağımlılığı ile saptarlar. Bu yaklaşımlar özsaygıyla ve iletişimdeki beceri konusunda yetersiz olduklarını göstermektedir. İletişim stilleri pasif-saldırganlık tutumları ile oluşmakta ve başka kişileri çoğunlukla bu kişinin ne arzuladığını merak etmektedir. Kaygılı bağlanan kişiler yakınlığı aramakta, öte yandan çok fazla bağımlı olabilmektedir İnsanlara karşı saldırma eğilimleri bulunmaktadır (Davis, 2009).

Güvensiz/Düzensiz tipi

Bu bağlanmada ileri düzeylerdeki içsel endişe ve kaçınma ile ortaya çıkar. Kişilerin ilişki tipleri, sağlıklı, öz yönetimli bir temel meydana getirmeyi gerçekleştirememesinden kaynaklı olarak pasiftir. Bu kişiler, korkar görünürler ve yakınlaşmaktan kaçınmaktadırlar, kişilerarası ilişkilerde girişken değildir ve başkasının suiistimaline uğrama konusunda hedef haline gelmektedirler. Anksiyeteli düzenli olmayan bağlanma şemalarında beynin yüksek bilişsel kortikal kısmı

dahilindeki sinirsel bütünleşmesinden yoksundur. Beklenmeyen kayıplarda ve ağır travmalarda, bu tip bağlanma stiline oluşmasına etki etmektedir. Araştırmalar bu kişiler şahsına dair ve bireyler arasında ağır problemler meydana getirmektedirler. TSSB bozukluğuna dair olarak saldırgan tavırlara oldukça eğilimlidirler (Davis, 2009).

Korkulu bağlanma tipi

Korkulu bağlanma stiline sahip kişilerin ise kendilerine ve diğer kişilere yönelik negatif zihinsel modelleri bulunmaktadır. Kendisini değersiz gören bu bireyler diğerlerini de güvenilmeyen ve erişilemez olduğunu zannetmektedirler. Korkuyla bağlanmada bireylerin endişe ve kaçınmayla ilgili davranışlar üst seviyededir. Bartholomew (1990) bireylerin başkasıyla olumlu etkileşimler halinde olma hususunda arzulu olduğunu öte yandan reddedilmek güvenle ilgili korkular sebebiyle bunlardan kaçındığını ileri sürülmektedir. Korkuyla bağlanmak güven esaslı bağlanmanın tersidir ve kişisel olarak değersiz hissetme ve çevredekilerin güvenilmeyen reddeden yaklaşımları sergilediğine dair tutumlarını ileri sürmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Bağlanma ile İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Bağlanma ile ilgili Türkiye’de birçok araştırma yapılmıştır. Konu ile ilgili; Beşikçi’nin (2008), üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stillerini, ebeveynlerin çocuklarının ilişkilerine verdiği onayı ve bağlanma örüntülerini araştırdıkları çalışmaya, 17-27 yaş arası 166 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda, anneden kabul ve onay algılayan bireylerin romantik ilişkilerde de aynı algıya sahip oldukları ifade edilmiştir. Ayrıca anneye bağlanmanın romantik ilişkideki bağlanmaya etkisi üzerinde anne-baba onayının da rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dilmaç, Hamarta ve Arslan’ın (2009) bağlanma stillerinin sürekli kaygı ve denetim odağı ile ilişkisini inceledikleri çalışmada, kaygılı bağlanan bireylerin puanlarının güvenli bağlanan bireylerin puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Dökmen ve Gökçener’in (2010), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmaya 17-40 yaş arası 255 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda anne ya da babadan birine güvenli bağlanıldığında diğerine de güvenli bağlanıldığı ifade

edilmiştir. Aynı zamanda güvenli bağlanma yaşayan bireylerin romantik ilişkilerde de olumlu bir algıya sahip oldukları gözlenmiştir.

Deniz ve Işık'ın (2010) bağlanma stillerinin, yaşam doyumu, olumlu ve olumsuz duygu ve stres ile baş etmede rolünü araştırdıkları çalışmada güvenli bağlanmanın olumlu duygunun yordayıcısı olduğu, saplantılı bağlanmanın ise negatif duygunun yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Deniz (2011) bağlanma stillerinin, karar verme stilleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, güvenli bağlanmanın üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri üzerinde önemli bir yordayıcı olduğu neticesine ulaşmıştır.

Arslan ve arkadaşları (2012), üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada bağlanma stillerinin, kişiler arası problem çözme yaklaşımları ile ilişkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, güvenli bağlanma ile yapıcı problem çözme yaklaşımı arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Akbay'ın (2015) üniversite öğrencileri üzerinde yürüttüğü araştırmaya 1022 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda, anneye güvenli bağlanmayan bireylerin romantik ilişkilerinde kaygılı ve kaçınmacı davrandıkları görülmüştür. Ayrıca babaya bağlanmanın da ile romantik ilişkilerdeki bağlanmayı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Akdağ'ın (2017), genç yetişkinlerin anne-baba bağlanma örüntülerini ve romantik ilişkilerindeki bağlanmanın kaçınma ve kaygı düzeyleri ile ilişkisini incelediği çalışmaya 461 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda, anne-babaya bağlanmanın kaygılı bağlanmayı yordadığı ayrıca anneye bağlanmanın kaçınmacı bağlanmanın anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Bağlanma ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında bağlanma ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bağlanma ile ilgili yurt dışında da birçok araştırma yapılmıştır. Konu ile ilgili; Simpson'ın (1990) romantik ilişkisi olan 144 bireyle yaptığı araştırmada, pozitif duygulara sahip olan bireylerin güvenli bağlanan bireyler olduğu, negatif duygulara sahip olan bireylerin ise kaygılı kaçınan bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Feeney ve Noller'in (1990) üniversite öğrencileri ile bağlanma stilleri konusunda yaptıkları araştırmada, güvenli bağlanan bireylerin çocukluk yaşantılarıyla ilgili olumlu duygulara sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Annelerinden çocukluk döneminde ayrılma yaşayan bireylerin ise kaçınan bağlanma

yaşadıklarını ve güven konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Priel, Mitrany ve Shahar'ın (1998) bağlanma stillerini ile ilgili yaptıkları araştırmada; yakınlığın fazla olduğu romantik ilişkilerde güvenli bağlanma görülürken, yakınlığın daha az olduğu ilişkide saplantılı bağlanma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Van Schaick ve Stolberg'in (2001) baba ile kurulan ilişkinin romantik ilişkilerdeki bağlanma ile ilişkisini araştırdıkları çalışmaya anne-babası ayrılan ve ayrılmayan bireyler katılmıştır. Baba ile olumlu bağlanma yaşayan bireylerin ilişkilerinde de bağlılık ve güven yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca ebeveyni boşanmış bireylerin de ebeveyni boşanmamış bireylere göre ilişkilerde daha güvensiz oldukları gözlenmiştir.

Alexandrov, Cowan ve Cowan'ın (2005) bağlanma ve evlilik kalitesi arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada, kalitesi düşük olan ilişkilerde güvenli olmayan bağlanma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Wearden, Peters, Berry, Barrowclough ve Liversidge (2008) 18-56 yaş arası bireyler üzerinde ebeveyne bağlanma ve romantik ilişkilerdeki bağlanma ilişkisini incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda ebeveyni tutarsız ve negatif davranan bireylerin romantik ilişkilerde kaygılı davrandıkları, ebeveynleri tutarlı ve pozitif olan bireylerin ise güvenli ve pozitif romantik ilişki yaşadıkları ifade edilmiştir.

Doumas, Pearson, Elgin ve McKinley'in (2008) partnere yönelik Şiddet ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmaya 70 çift katılmıştır. Araştırma sonucunda, erkeğin kaçınan, kadının ise kaygılı kadına ve erkeğe yönelik Şiddet ile ilişkili bulunmuştur.

Bogaerts, Vanheule ve Declercq'in (2015), anne-babaya bağlanma, romantik ilişkide bağlanma ve kişilik bozukluklarını inceledikleri araştırmaya, 84 taciz suçu işleyen yetişkin kişi ile 80 kişilik bir kontrol grubu katılmıştır. Araştırma sonucunda kontrol grubundaki bireylerin anne-babaları ile güvenli bağlanma yaşadıkları ve romantik ilişkilerinde de güvenli bağlandıkları görülmüştür. Taciz suçu işleyen bireylerin ise anne-babalarından çok fazla ilgi görmedikleri aynı zamanda romantik ilişkilerinde kaygılı ve kararsız bağlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anksiyete

Anksiyetenin Tanımı ve Tarihçesi

Korku bilinen bir dış tehlikeye karşı meydana gelen duygusal ve fizyolojik yanıtları tanımlarken anksiyete öznel bir beklenti duygusu, endişe, dehşet ya da bir

felaketin yaklaştığı duygusu ile belirli korkuya benzeyen ancak sebebi bilinmeyen veya bilinçdışı olan belirtileri tanımlamaktadır (Yüksel, 2001). Anksiyetenin patolojik bir rahatsızlık olduğuna karar verebilmek için, uyarının yoğunluğuyla meydana gelen kaygının orantısız olması, zaman içinde azalmak yerine değişiklik göstermemesi veya şiddetlenmesi, anksiyetenin fiziksel belirtilerinin klinik tabloya ağırlıklı olarak hakim olması, bu duruma tahammül edilmemesi ve kişinin olağan işlevselliğinin bozulması gerekmektedir (Ufuk, Çakmak, ve Şükrü, 2013).

Fizyolojik olarak nefes almada güçlük, hızlı nefes alma, çarpıntı, aşırı terleme, ayaklarda ve ellerde titreme, ağız kuruluğu, yutkunma güçlüğü, sık idrara çıkma gibi belirtiler ile birlikte ruhsal sıkıntı hissetme, heyecanlanma, aniden kötü birşey olacakmış hissine kapılma gibi belirtiler bulunan, bilişsel, bedensel, duyuşsal ve davranışsal bileşenleri olan psikolojik ve fizyolojik bir durumdur (Ufuk, Çakmak, ve Şükrü, 2013; Karamustafalıoğlu ve Yumrukçal, 2011). Anksiyete kavramı ilk olarak MÖ 3000’li yıllarda yazılan Gılgamış destanında ortaya çıkmıştır. Hipokrat’ın ruhsal bozukluklarla ilgili yazılarında konuya 'amaçsız anksiyete' olarak değinmiştir, orta çağda ise anksiyete Tanrı korkusu ile ilişkilendirilerek bir hastalık olarak ele alınmıştır (Alkın, 2000).

Yapılan araştırmalara bakıldığında anksiyete bozukluklarını ayrıntılı olarak tanımlayan ilk kişinin Freud olduğu ve anksiyete nevrozunun kontrolsüz libido nedeniyle ortaya çıktığını öne sürdüğü görülmüştür (Berksun, 2003).

Anksiyete, Spielberger tarafından iki tür durumluk kaygı ve sürekli kaygı olarak tanımlanmaktadır (Cheng ve Cheung, 2005). Durumluk kaygı, durumdan duruma farklılaşan yoğunluk, sürekli kaygı, olmayan durumlarda kişinin göstermiş olduğu geçici duygusal bir durum olup sürekli kaygı, stresli durumun tehdit edici veya tehlikeli olarak algılanması ve bu tehditlere karşı, durumluk duygusal tepkilerin yükselmesi ve süreklilik kazanmasıdır. Sürekli yüksek anksiyeteye sahip olan kişiler, düşük anksiyeteye sahip olan kişilere göre stresi doğuran durumlara çoğunlukla tehlikeli veya tehdit edici olarak algılamaya daha yatkındırlar (Özgüven, 1991).

Anksiyete Belirtileri

Anksiyetenin başlıca belirtileri; huzursuzluk, aşırı heyecan, aşırı endişe, duygusal duyarlılık, yorgunluk, düşüncelere konsantre olma güçlüğü, kas gerginliği, uyku bozuklukları, sırt ve omuz ağrısı olarak bilinmektedir. Beynin ön ve oksipital

bölgelerindeki gerginliğe bağlı olarak baş ağrısı hissedilebilir. Tüm sistemdeki gerginlik göğüs ağrısı ve çarpıntıya, sık nefes almaya, ağız kuruluğuna ve mide bulantısına neden olmaktadır. Bazen iltihaplı bağırsak hastalığı ile birlikte görülebilmektedir (Ünsalver vd., 2006)

Anksiyete Oluşumunda Bilişsel Etkenler

Gelecekte sürekli kötü şeylerin olacağına inanan insanlar, bundan kaçınmak için kendilerini güvende hissettikleri davranış kalıpları geliştirirler. Örneğin; yüz kızarmasından alay edileceğini düşünenler, kalabalık ortamlardan uzak durur. Kalp çarpıntısı hissettiklerinde öleceklerini zanneden kişiler, hemen yaptıkları işleri bırakır veya aceleyle hastaneye hastaneye giderler. Bu şekilde kendi geliştirdikleri davranışlar olumsuz bilişlerin devam etmesine neden olmaktadır (Salkovskis, Clark, Hackmann ve ark. 1999).

Kaygı oluşumunu etkileyen bir diğer bilişsel faktör de kontrol algısıdır. Bazıları çevrelerini daha az kontrol edebileceklerini düşünmektedir (Mineka ve Zinbarg, 1998). Hayatlarını kontrol edemedikleri inancına çeşitli sebeplerle ulaşmışlardır. Erken çocukluk döneminde yaşadıkları travmatik olay sonucunda hayatın kontrol edilemediğini öğrenmişlerdir (Hofmann vd., 2001), ya da aşırı derecede cezalandırıcı ve kısıtlayıcı bir ebeveyn ile büyümeleri onlarda bu bilgiyi oluşturmuştur (Chorpita, Brown ve Barlow, 1998). Tacize maruz kalmak, aynı zamanda hayatın kontrol edilemeyen bir yer olduğunu öğrenmeye de yol açar (Chaffin, Silovsky ve Vaughn, 2005). Listelenen erken yaşam deneyimleri anksiyete bozuklukları yaratmada etkilidir (Mineka, Zinbarg, 2006).

Seçici olumsuz dikkat, kaygı oluşumunu etkileyen başka bir faktördür. Anksiyete bozukluğu olan kişiler, dikkatlerini çevrelerindeki olumsuz durumlara diğerlerinden daha fazla odaklanmaktadır (Williams, Watts, Mac-Leod ve diğerleri, 1997, aktaran Kring ve Johnson, 2017).

Anksiyetenin Fizyolojik Nedenleri

Anksiyetenin fizyolojik nedenleri üzerine yapılan çalışmalarda beyin ventriküllerinin hacminin arttığı ve sağ hemisferde anormal bulgular gözlemlendiği görülmüştür. Panik atak hastaları ile yapılan çalışmalarda sağ temporal lobda hasarlı bir alan tespit edilmiştir (Alkın ve Onur, 2007). Görüntüleme cihazları ile yapılan

çalışmalarda frontal korteks, oksipital ve temporal loblarda çeşitli anormal oluşumlara rastlanmıştır (Dilbaz, 2005).

Limbik sistemde yer alan amigdala, hipotalamus ve talamus anksiyete oluşumunda rol oynamaktadır. Anksiyete esnasında beynin birçok bölgesinde kan akımının azaldığı görüntüleme çalışmalarında saptanmıştır. Yapılan deneylerde serotonin hormonu bulunmayan farelerin çevrelerine olan ilgilerinin azaldığı ve çevreye olan korku tepkilerinin yükseldiği görülmüştür (Ünsal, 2007).

Stein ve arkadaşlarının (2007), amigdaladan anksiyeteye gelen sinyaller olduğunu gösteren bir başka çalışması mevcuttur. Yüksek kaygı düzeyine sahip üniversite öğrencileriyle yapılan başka bir çalışmada amigdala faaliyetlerinde yükseliş olduğu gözlemlenmiştir. Kızgın surat ifadeleriyle yapılan diğer bir çalışmada ise yüksek düzeyde anksiyeteye sahip olanların, olmayanlara göre amigdalalarında aktivite artışı olduğu bulunmuştur (Blair, Shaywitz, Smith ve diğerleri, 2008; Monk, Nelson, McClun ve diğerleri, 2006, akt. Carlson, 2018).

Anksiyetenin Psikolojik Nedenleri

Anksiyete bozukluklarının çocukluk dönemindeki stresli olaylarla alakalı olduğu düşünülmektedir. Çocukluk döneminde anneden ayrılma gibi şiddetli stresi meydana getiren olaylar, amigdalanın içinde bulunduğu sistemi olumsuz etkiler ve anksiyete bozukluklarına daha duyarlı hale getirir. Bu sebepten dolayı doğuştan gelen genetik özellikler, çocukluk çağı travmaları ve stresli yaşam olayları anksiyete bozukluklarının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Eşel, 2003).

Psikanalitik ekol, kaygı oluşumunu bebeğin sahip olduğu ilk nesne olan anneden ayrılmaya bağlamaktadır. Annesi yerine başkasının bakması, bebekte endişe, korku veya acı duygusu oluşturur. Bebek hissettiği acıdan kurtulmak için aşırı el, kol ve bacak hareketleri yapar. Uyku ve beslenme düzeni bozulur. Büyüme döneminde içgüdüsel isteklerini annenin koymuş olduğu yasaklar yönlendirirken, bu işlevler altı yaşından sonra süperegoya aktarılır. Ego id'den gelen içgüdüsel arzuları süperegonun etkisiyle dengelemekten sorumludur ve içgüdüsel arzuların yarattığı zor durumdan kurtulmak için bilinçdışına bastırmayı veya görmezden gelmeyi tercih eder. Bastırdığı ancak bilince çıkmak için çaba sarf ettiği içgüdülere duyulan talep karşısında kaygılanır. Bununla birlikte, isteklerini bastırmayı başaramama korkusu meydana gelir. Böylece onunla ilgisi olmayan ve kaçınabileceği bir nesne ile özdeşleştirir. Örneğin; Kadın duygusal olarak onu rahatsız eden bir erkeği

bilinçdışında bir hayvanla özdeşleştirebilir ve bundan kaynaklı olarak da hayvan fobisi geliştirebilir (Bakırcıoğlu, 2012). Nedenini bilmeden yaşanan her korkunun bilinçaltında olan bir hatıra ile ilişkisi vardır (Morgan, 2017).

Kaygı ve korku, organizmanın dış dđnyaya uyum sağlamasını kolaylaştırır. Korku, kişinin "savaş ya da kaç" komutunu hareket ettirerek uyum sağlamasına izin verirken, kaygı gelecekteki tehlikelerin gđrđlmesini ve bunlarla başa çıkma yđntemlerini geliştirmesini sağlamaktadır (Kring ve Johnson, 2017, s.173). Korku, anlık tehlikelere bir tepki iken, kaygı, beklenen bir tehlikeye verilen tepkidir. Örneğin; Bir anda ortaya çıkan bir yılan korku duygusu yaratırken, ormandaki bir yılanla karşılaşma dđřüncesi bir kaygı duygusu yaratır. Kaygı, orta dđzeyde bir uyarılmaya neden olur ve korku, yđksek dđzeyde uyarılmaya neden olur.

Anksiyete kadınlarda erkeklere oranla daha sık gđrđlđr. Bunun bir nedeni kadınlara olumsuz yaşam olaylarından erkeklere gđre daha kolay etkilenmeleri, toplumsal cinsiyet rollerinin farklı oluşu ve menstrüasyon dđnemlerinde çeşitli hormonal değişiklikler yaşamalarıdır. Anksiyete erkeklerden çok kadınlarda daha yaygın ve daha sık Şekilde gđrđlmektedir. Bunun nedenleri, kadınlara olumsuz yaşam olaylarından erkeklere gđre daha kolay etkilenmeleri, cinsiyet rollerinin farklı olması ve menstrüasyon dđnemlerinde çeşitli hormonal değişiklikler yaşamalarından kaynaklıdır. Başka bir neden ise kadınlara yaşam kaliteleriyle ilgili olduğu dđřđnđlmektedir. Okyay ve arkadaşları, 2012 yılında yaptıkları ħalıřmada, kadınlara yaşam kalitesinin dđřđk olmasının anksiyete ve depresyon belirtilerini ortaya ħıkardıđını bulmuşlardır. Dđřđk sosyoekonomik dđzeyi olan kadınlarda anksiyete ve depresyon belirtilerinin 2,49 kat daha yđksek, aile iĥi şiddete maruz kalan kadınlarda anksiyete ve depresyon belirtilerinin 2,61 kat daha yđksek olduğunu tespit etmişlerdir (Ünsalver ve ark. 2006)

Cinsiyet ve anksiyete duyarlılığının incelendiği diğer bir araştırmada annenin eğitim dđzeyinin erkek ħocuklarda sosyal anksiyeteyi ters yđnde etkilediği ve kız ħocuklarda herhangi bir değişikliğe neden olmadığı bulunmuştur. (Ak vd., 2017).

Başka bir araştırmada cinsiyet ve kaygı duyarlılığı incelendiğinde ise, annenin eğitim dđzeyinin erkek ħocuklarda sosyal kaygıyı olumsuz etkilediği ve kızlar ħocuklarda herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı tespit edilmiştir (Ak ve Kılıĥ, 2017).

Anksiyete Bozukluklarının DSM-5'e Göre Sınıflandırılması

Özgül Fobi: Tehdit edici bir yaşam deneyiminden sonra kaçınma davranışları ile meydana gelen tepkilere "fobi" denir. Fobinin ortaya çıkmasında genetik özellikler, nevrotisizm, olumsuz bilişsel süreçler ve korku koşullanmasına eğilimi gibi sebepler vardır (Mineka ve Sutton, 2006). Kadınların % 50'sinin yılan ve diğer birçok hayvandan korktuğu belirtilmektedir (Öhman ve Mineka, 2003).

Toplumsal Kaygı Bozukluğu: Göz teması kurmama, sohbete katılmama ve diğer insanlardan uzak durma davranışları ile bağlantılı bir bozukluktur. İnsanlar, sosyal davranışlarının sonuçlarına dair olumsuz inançlara sahiptir. Örnek vermek gerekirse; yüzleri kızardıkları zaman bunun halk tarafından onaylanılmayan durum olduğunu düşünmektedirler. Sosyal ortamlarda, başkalarından çok kendi hislerine odaklanırlar. Başkalarının onlar hakkında ne düşündüğünü merak ederler ve çoğunlukla olumsuz tepkiler yaşayacaklarına inanırlar (Hirsch ve Clark, 2004). Kendilerini aşırı derecede olumsuz olarak değerlendirirler (akt Kring ve Johnson, 2017).

Panik Bozukluk: Yunan mitolojisinde tanrı Pan'ın çığlıklarını işiten canlı varlıkların korkudan taş oldukları veya çevreye kaçtıkları anlatılır. Bu sebepten dolayı korkuya aşırı tepki vermelerine mitolojiden esinlenerek "panik" denir. Panik savaşlarda olduğu gibi yangın, deprem gibi doğal afetlerde de meydana gelir. Çarpıntı, sararma veya kızarma, kan basıncında düşüş ya da yükseliş, idrarını tutamama, bulantı, ellerde ve kollarda uyuşma veya karıncalanma gibi fiziksel reaksiyonlara panik duygusu eşlik eder (Babaoğlu, 2011). Panik atağın toplumda görülme oranı % 2 civarındadır (Hyman ve diğerleri, 2006). Eaton ve ark. (1994), kadınlarda panik atak görülme prevalansının erkeklere göre iki kat daha yüksek olduğunu bulmuştur (akt Carlson, 2018). Panik ataklar, kaygıyı ya da veya bedensel duyuları tetikleyen durumlara tepki olarak ortaya çıkar (Bouton, Mineka ve Barlow, 2001). Kişi bedensel algılarını yanlış yorumlamaktadır. Örnek olarak: Kişi, kalp atışı hızlandığında kalp krizi geçirdiğini düşünür (Clark, 1996). Bu tutum, anksiyetenin artmasına, anksiyetenin artması da fiziksel duyuların artmasına neden olmasından dolayı bir kısır döngü içinde devam eder.

Agorafobi: Yaşam olayları nedeniyle topluma açık alanlarda ortaya çıkabilecek anksiyete belirtileriyle ilgili olumsuz beklentilerin gelişmesidir. Aynı zamanda "korkudan korkma" olarak da adlandırılır (Goldstein ve Chambles, 1978).

Yaygın Anksiyete Bozukluğu: Borkovec ve Newman (1998), yapmış oldukları bir araştırmada, annenin çocuğunu kabul etmemesinin, katı disiplin koşullarında büyümenin ve istismarcı davranışların yaygın anksiyete bozukluğu oranını 4 kat arttırdığını bulmuştur (akt. Kring ve Johnson, 2017).

Ayrılma Kaygısı Bozukluğu: Kişinin bağlı olduğu diğer insanlardan ayrılma kaygısının ve korkusunun aşırı seviyede olması durumudur.

Seçici Konuşmazlık (Mutizm): Kişiler konuşması gereken yerlerde konuşamazlar.

Maddenin veya İlacın Yol Açtığı Kaygı Bozukluğu.

Başka Bir Sağlık Durumuna Bağlı Kaygı Bozukluğu.

Tanımlanmış Diğer Bir Kaygı Bozukluğu.

Tanımlanmamış Kaygı Bozukluğu (DSM-5, 2014)

Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi

Ayrılık kaygısı çocuklarda gelişimin bir parçasıdır. Bu kaygı hali ilk altı aydan sonra görülür, 15. ve 21. aylar arasında yoğunlaşır, üçüncü yılda azalır. Ayrılık kaygısı bozukluğu, temel bağlanma figürlerinden ayrılmaya ilişkin aşırı korku ve kaygı ile ilişkilidir (Akdeniz, 2017). Literatür incelendiğinde ayrılık kaygısını açıklayan birçok yaklaşımın olduğu görülmektedir. Freud'un "dönüştürülmüş libido" teorisine göre, bebek sevileden ayrıldığında, boşalmayan somatik cinsel uyarılma kaygıya dönüşür. Rank'a göre, küçük çocukların annelerinden ayrıldıklarında hissettikleri kaygı, doğum travmasının tekrarıdır. Klein ise, çocuğun annesine yönelik ikircikli duygularının ayrılık kaygısına neden olduğunu ileri sürmüştür (Bowlby, 2014).

Erişkin ayrılık kaygısı bozukluğu, çocuklukta ayrılık kaygısı bozukluğuna benzer belirtilerle yaşamın ilerleyen dönemlerinde görülebilen bir kaygı bozukluğudur. Bu bozukluğa sahip yetişkin bireyler, bağlanan figürün başına kötü olaylar geleceği korkusuyla yaşar ve bağlanan kişilerle yakın temas halindedir (Manicavasagar ve Silove, 1997). Manicavasagar ve Silove, çocuklukta ayrılık anksiyetesi olan hastaların erişkinlikte de aynı belirtileri gösterebileceğini savunmuşlar ve buna "süreklilik hipotezi" adını vermişlerdir. Manicavasagar ve arkadaşları yetişkin ayrılık kaygısı belirtileri olan bireylerin %33'ünün çocuklukta ayrılık kaygısı kriterlerini de karşıladığını bulmuşlardır (Manicavasagar ve ark. 2000).

Shear ve arkadaşları, yetişkin ayrılık kaygısının yaşam boyu yaygınlığının %6,6 olduğunu ve ilk kez yetişkinlikte başladığını %77,5 oranında bildirmiştir. Ayrıca yetişkin ayrılık kaygısının 20'li yaşların başında başladığını ve yüzde 80'inin 30 yaşına kadar başlangıç yaşı olduğunu belirtmişlerdir (Shear ve ark. 2006). Daha önce ayrılık anksiyetesi bozukluğunun çocukluk ve ergenlik dönemiyle sınırlı olduğu, çocuklukta ayrılık anksiyetesi bozukluğunun yetişkinlikteki panik bozukluğu için bir risk faktörü olduğu düşünülüyordu. Ancak yapılan çalışmalar sonucunda çocuklukta ayrılık kaygısı belirtilerinin yetişkinliğe de yayıldığı gözlemlenmiştir. Erişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunun kesin nedenleri bilinmemekle birlikte, bu bozukluğun gelişiminde hem çevresel hem de genetik faktörlerin rol oynadığı düşünülmektedir (Alkın, 2010).

Yetişkinlikte uzun süreli ayrılık kaygısı akademik başarıyı ve işlevselliği azaltır. Bireylerin yaşadığı bu yoğun kaygı; Uyumakta güçlük çekme, evden çıkmak istememe gibi belirtilerle kendini gösterir (Altan Sarıkaya, Yıldız ve Erkaya, 2017). Yetişkin ayrılık kaygısında; bağlı olduğu kişinin onu terk etmesi durumunda bununla baş edemeyeceğini düşünme, bağlı olduğu kişilerin zarar göreceği kaygısı, evde ancak yakınları yanındayken kendini güvende hissetme gibi belirtiler sık görülür (Manicavasaga, Silove ve Curtis, 1997).

DSM-IV, çocuklukta ayrılık anksiyetesi belirtilerinin yıllarca sürebileceğini ve ayrılma anksiyetesi belirtileri 18 yaşından önce başlayan bir yetişkinde teknik olarak ayrılık anksiyetesi tanısına olanak tanıdığını, ancak geç ayrılık anksiyetesinin nadir görüldüğünü belirtmiştir. Ayrılık anksiyetesi bozukluğu tanısı için DSM-IV ve ICD-10 yaş sınırı kriterleri önerilmiştir. Bu kriter iki önemli konuyu gündeme getirmiştir. Bunlardan ilki; çocuklukta ayrılık kaygısı olan bireylerin belirtileri yetişkinliğe uzanırsa ne yapılacağı, ikincisi ayrılık kaygısı belirtileri yetişkinlikte ilk ortaya çıktığında ne yapılacağıdır (Cyranowski ve ark. 2002). Çocuklar veya eşler de yetişkin bireyin bağlanma nesnelere arasında yer alabilir. Ayrıca birçok yetişkinde ayrılık kaygısı 18 yaşından sonra başlamaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2016).

DSM-5, ayrılık kaygısının tanımında yaş kriterini kaldırarak, sadece çocuklarda değil yetişkinlerde de ayrılık kaygısı tanısı koymanın yolunu açmıştır (Silove ve Rees, 2014). Ayrılık Kaygısı DSM-5 Tanı Kriterleri aşağıdaki gibidir;

A. Aşağıdakilerden en az üçünün olması ile kendini gösteren, gelişimsel olarak uygunsuz ve aşırı kaygı veya kişinin eklerinden ayrılma korkusu:

1. Evden ya da büyük bağılıklardan ayrılmak üzereyken ya da ayrılınca aşırı endişe duyma.
2. Hastalık, yaralanma, yıkım ya da ölüm gibi önemli takıntıların kaybı ya da başlarına kötü bir şey geleceği konusunda ısrarlı, aşırı endişe.
3. Büyük bir bağılıktan ayrılmayla sonuçlanacak istenmeyen bir olayı (örneğin kaybolma, kaçırılma, kaza geçirme, hastalanma) yaşama konusunda ısrarlı, aşırı endişe duyma.
4. Ayrılma korkusuyla asla dışarı çıkmayı, evden uzakta okula, işe veya başka bir yere gitmeyi istememe veya direnme.
5. Evde veya başka ortamlarda yalnız kalmaktan veya büyük takıntılarla birlikte olamamaktan sürekli bir şekilde aşırı korku veya isteksiz olma.
6. Evinin dışında veya bağlandığı birincil kişilerden birisi yanında olmadan uyuma konusunda isteksiz olma veya buna karşı direnme.
7. Tekrarlayınca bir şekilde, ayrılma konusu içeren kabuslar görme.
8. Bağlandığı birincil kişilerden ayrıldığı zaman veya ayrılmak üzereyken fiziksel semptomlar (örneğin baş ağrısı, karın ağrısı, mide bulantısı, kusma) hakkında tekrarlayan şikayetlere sahip olmak.

B. Bu korku, endişe veya kaçınma süreklilik göstermekte olup, çocuklarda ve ergenlerde en az dört hafta, yetişkinlerde altı ay veya daha uzun sürer.

C. Bozukluk, klinik açıdan belirgin bir probleme veya toplumsal, akademik, mesleki açıdan veya önemli diğer işlevsellik alanlarında bozulmaya sebep olur.

D. Otizm spektrumu kapsamında, bu bozukluk; değişikliğe karşı aşırı direnç göstermekten dolayı evden ayrılmaya karşı gelme, psikozla giden bozukluklarda ayrılmaya ilişkin varsanılar veya sanrılar, agorafobi için güvenilir bir refakatçi olmadan dışarı çıkmaya karşı gelme, yaygın kaygı bozukluğunda değer verdiği diğer kişilerin başına bir hastalık veya kötü bir olay gelecek olmasından dolayı endişe duyma veya hastalık kaygısı bozukluğunda bir hastalığın olduğuna dair endişe duyma gibi başka bir ruhsal bozukluk ile daha iyi açıklanamaz (APA, 2013).

Yetişkin ayrılık kaygısı, ayrılık kaygısı belirtilerinin yetişkinliğe uzanmasıyla veya ayrılık kaygısı belirtilerinin ilk kez yetişkinlikte ortaya çıkmasıyla ortaya çıkan bir ruhsal bozukluktur. Üniversite öğrencilerinin yetişkin ayrılık kaygısı düzeyindeki artışın eğitim hayatlarını, sosyal ve duygusal ilişkilerini ve gelecek planlamalarını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedirDSM-V'de “yetişkin ayrılma kaygısı” olarak adlandırılan bir tanı kategorisi yoktur ancak DSM-IV'ten farklı olarak ayrılık

kaygısının 18 yaşından önce başlaması şartı kaldırılmış ve yetişkin ayrılık kaygısının epidemiyolojisine yönelik çalışmalar yapılmıştır. bize yetişkin ayrılık kaygısının göz ardı edilemeyeceğini ve diğer ruh sağlığı sorunlarının olduğunu göstermiştir. Bu da onun bozukluklarla ilişkisini araştıran çalışmaların artması gerektiğini göstermektedir.

Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Yetişkin ayrılık kaygısı konusunda Türkiye'de ve yurt dışında çok sayıda çalışma yapılmıştır. Literatür incelendiğinde ortaya çıkan çalışmalardan birkaçı bu bölümde yer almaktadır. Pini ve arkadaşları, duygudurum ve anksiyete bozukluğu tanısı alan hastaların %20,7'sinde çocuklukta ayrılma anksiyetesi öyküsü olmayan erişkin ayrılık anksiyetesi, %21,7'sinde çocuklukta ayrılık anksiyetesi öyküsü olan erişkinlerde ayrılma anksiyetesi gözlemlemişlerdir. Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu olgularına %55.2'sinde panik bozukluğu, %21'inde obsesif-kompulsif bozukluk, %9.1'inde sosyal fobi, %30.3'ünde özgül fobi ve %29,5'inde majör depresyonun eşlik ettiği sonucuna varmışlardır. Ayrıca yetişkin ayrılık kaygısının bireylerin işlevselliğini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Pini ve ark. 2010).

Manicavasagar ve arkadaşları yaptıkları çalışmada yetişkin ayrılık anksiyetesi vakalarının %67'sinin çocuklukta başladığını ve yetişkinlikte stres veya kayıp yaşadıklarında tekrar ortaya çıktığını bildirmiştir. Katılımcıların diğer %33'ü ise yetişkin ayrılık kaygısının büyük bir travmatik olay, ölüm veya boşanma sonrasında yetişkinlikte başladığını belirtmiştir. Yetişkin ayrılık kaygısı; anksiyete ve depresif bozuklukların eşlik ettiği bağımlı kişilik bozukluğu ve ayrılık anksiyetesi belirtilerinin çoğunlukla diğer Eksen I bozukluklarına göre daha erken başladığını bildirmişlerdir (Manicavasagar ve ark. 1997).

Silove ve arkadaşları, yetişkin ayrılık kaygısı ile travma sonrası stres bozukluğu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmişlerdir (Silove ve ark. 2010). Shear ve arkadaşları, çocuklukta ayrılık kaygısının kadınlarda daha sık görüldüğünü ancak ayrılık kaygısının erkeklerde çocukluk çağına göre daha yaygın olduğunu ve bu nedenle yetişkin ayrılık kaygısı oranlarının kadın ve erkeklerde birbirine yakın olduğunu belirtmişlerdir (Shear ve ark. 2006).

Cyranowski ve arkadaşları, anksiyete ve/veya depresif bozukluk tanısı alan kadınların %30'unun ve erkeklerin %24'ünün yetişkin ayrılma anksiyetesi

bozukluğuna sahip olduğunu bildirmiştir (Cyranowski ve ark., 2002). Özten ve arkadaşları erişkin DEHB tanısı alan kişilerin %53.3'ünün erişkin ayrılık kaygısı ölçütlerini karşıladığını bildirmiştir. Bu çalışmada yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğunun erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna yüksek oranda eşlik ettiği sonucuna varılmıştır (Özten ve ark., 2016).

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma 2019-2020 döneminde Bingöl Üniversitesi öğrencileri arasında yapılmış olup anne babaya bağlanma, ilişkiler ve yetişkinlik ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkinin incelenmesini hedefleyen betimsel bir çalışmadır.

Araştırmada kullanılan model ilişkisel tarama modelidir ve genellikle birden fazla değişken arasındaki etkileşimin olup olmadığını ve boyutunu belirlemek amacıyla kullanılır. İlişkisel araştırmalar korelasyon veya karşılaştırma yolu ile yapılmaktadır. Korelasyon türü ile ilişki araştırmalarda, değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, bir değişim varsa bunun ne yönde olduğu belirlenmeye çalışılır. Çalışmada hem korelasyon hem de karşılaştırma yöntemi kullanılacaktır (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Katılımcılar Bingöl Üniversitesi 'ndeki öğrencilerden oluşmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 2019-2020 yılında 15000 kişiye sahip olan Bingöl Üniversitesi'nde seçkisiz olmayan örnekleme yönteminden uygun örnekleme yöntemi ile 375 kişi seçilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

		Min.-Max.	Medyan (IQR)
Yaş		2.00-40.00	21.00 (4.00)
Kardeş Sayısı		Tek Çocuk-22.00	4.00 (2.00)
		N	%
Cinsiyetiniz	Kadın	215	57.3
	Erkek	160	42.7
	Toplam	375	100.0
Kalınan yer	Kendi evimde	107	28.5
	Kirada	73	19.5
	Yurtta	171	45.6
	Diğer	24	6.4
	Toplam	375	100.0
Yaşanan yer	Köy	68	18.1
	Kasaba	9	2.4
	Şehir	298	79.5
	Toplam	375	100.0
Sınıf	Hazırlık	15	4.0
	1. sınıf	168	44.8
	2. sınıf	85	22.7
	3. sınıf	33	8.8
	4. sınıf	74	19.7
	Toplam	375	100.0
Anne-babanın Medeni durumu	Evli	314	83.7
	Boşanmış	22	5.9
	Anne vefat	11	2.9
	Baba vefat	22	5.9
	Anne ve baba vefat	6	1.6
	Toplam	375	100.0
Ailenin durumu	gelirDüşük	74	19.7
	Orta	223	59.5
	İyi	72	19.2
	Çok iyi	6	1.6
	Toplam	375	100.0
Akademik performans derecesi	Çok kötü	2	0.5
	Kötü	22	5.9
	Orta	176	46.9
	İyi	157	41.9
	Çok iyi	18	4.8
Toplam	375	100.0	

Tablo 1’de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin en küçük yaş 17 ile en büyük yaş 40 ve yaş ortalaması 21’dir. Öğrencilerin %57,3’ü kadın, %45,6’sı

yurtta kalmakta, %79,5'i şehirde yaşamakta, %44,8'i 1.sınıfta okumakta, %83,7'sinin anne ve babası evli, %59,5'i orta gelir durumuna sahip, %46,9'u akademik performansının orta olarak değerlendirmekte ve ortalama 4 kardeşe sahip olduğu görüldü.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verileri toplamak için üç ölçek kullanılmıştır. Kullanılan ilk ölçek Anne Babaya Bağlanma Ölçeğidir. İkinci ölçekte ise İlişkiler Ölçeğidir. Son olarak da Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan gönüllü olan bireylerin demografik bilgilerini belirlemek amacıyla Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu:

Araştırmacı tarafından oluşturulan sosyodemografik formda katılımcılara temel sosyodemografik bilgilerini belirlemeye yönelik 10 adet soruya yer verilmiştir.

Ana Babaya Bağlanma Ölçeği

Parker ve arkadaşlarının (1979) geliştirdiği ana ve babaya bağlanma ölçeği yirmi beş maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerliğini belirlemek ve yapı geçerliği için faktör analizi yapılmış, ölçüt geçerliği için ise PARI ve ABTÖ ile korelasyonlarına bakılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ise iç tutarlık, iki-yarı ve testtekrar test güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Ölçeğin geçerlik çalışmaları için, Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Fen ve Eğitim Bilimleri Fakültelerinde okumakta olan 441 öğrenciyle ulaşılmıştır. Bu öğrencilerden 262'si kız (% 59.5), 179'u erkektir (% 40.5) ve yaş ortalamaları ise 21.97'dir. Anne ve baba formları için açıklayıcı (exploratory) faktör analizi yapılarak ölçeğin yapı geçerliği açıklanmaya çalışılmıştır. Temel bileşenler analizi sonucunda özdeğeri 1'in üzerinde olan beş faktör ortaya çıkmıştır. Bu beş faktör anne formu için toplam varyansın % 53'ünü, baba formu için ise % 57'sini açıklamaktadır. Analize varimaks yöntemi ile devam edilmesi sonucunda hem anne formu için, hem de baba formu için iki faktörlü bir yapı elde edilmiştir. İlgi faktörüne yüklenen ölçekte sadece kontrol/aşırı koruma faktöründe yer alan kontrol boyutu ile ilgili maddelerin (3, 7, 15, 21, 22 ve 25) olduğu görülmüştür. Bu faktör, çocuklarına

yönelik davranışların ebeveyn tarafından kontrol edilmesi ile ilgili maddeleri içerdiğinden bakım/kontrol olarak adlandırılmıştır. İkinci faktörde (8, 9, 10, 13, 19, 20, 23) yer alan maddeler incelendiğinde tüm maddelerin anne babaların çocuklarına karşı aşırı koruyucu davranışlarını içerdiği görülmüş ve bu faktör aşırı koruma olarak adlandırılmıştır.

Ölçek yirmi beş maddeden oluşmakta ve ağırlıklı olarak endişe ve kontrol/aşırı koruma faktörlerini içermektedir. Endişe boyutunda 12 madde (0-36 puan aralığında) olup anlayışlı, sıcak ve kabul edici olarak algılanan ebeveyn tutumları yüksek, soğuk ve reddedici olarak algılanan ebeveyn tutumları düşük puan almaktadır. Kontrol/aşırı koruma boyutunda 13 madde yer almakta (puanlar 0-39 arasında değişmektedir) otonomiye izin vermeyen ve aşırı kontrolcü ebeveyn tutumu yüksek puan almaktadır. Bireyin yaşamının ilk on altı yılı göz önünde bulundurularak, ölçekteki her bir ifadenin anne veya babasının davranışlarını ne kadar yansıttığını 4'lü Likert tipi bir derecelendirme ile belirtmesi istenir (tamamen böyleydi =3 idi, hiç öyle değil = 0). Anne ve baba için iki ayrı değerlendirme yapılır. İlgili ölçeğin puanlamasında 2, 3, 4, 7, 14, 15, 16, 18, 21, 22, 24 ve 25. maddeler; Kontrol/aşırı koruma ölçeğinin puanlanmasında 8, 9, 10, 13, 19, 20 ve 23. maddeler ters (0-3) olarak kodlanmıştır.

ABBÖ'nün güvenilirlik ölçümlerinde anne formu için Cronbach alfa değeri .87, baba formu için .89 olarak saptanmıştır. Ayrıca anne ve baba formlarında koruma alt ölçeği için iç tutarlılık katsayısı .70 olarak aynı bulunmuş, ilgi/kontrol alt ölçeği için ise sırasıyla .90 ve .91 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği anne formunda tüm ölçek için .90, baba formu için .89'dur. Alt ölçeklerde ilgi/kontrol boyutu anne formu için .91, baba formu için .90; koruma boyutu ise anneler için .64, babalar için .78 olarak bulunmuştur (Kapçı ve Küçüker 2006). Bu araştırmada yapılan güvenilirlik analiz sonucuna göre ölçeğin iç tutarlılık Cronbach α güvenilirlik katsayısı anne formu için .92, baba formu için .91 olarak bulunmuştur.

İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

İlişki ölçekleri anketi, 1994 yılında Griffin ve Bartholomew tarafından geliştirilmiş 30 maddeden oluşan bir ölçektir. Testin amacı farklı maddelerden yararlanarak dört ayrı yetişkin bağlanma tarzını ölçmektir. Bu dört bağlanma stili güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız bağlanma olarak ölçekte alt boyut olarak yer

almaktadır. 1999 yılında Sümer ve Güngör tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır . Ölçekte 30 madde olmasına karşın bağlanma tarzları , ölçekteki 17 madde ile ölçülmekte , bir madde iki bağlanma stili için de ortak kullanılmaktadır. Geri kalan 13 maddenin amacı bağlanma boyutlarını incelemek ve Collins ve Read'in 'yakınlık, dayanma ve kaygı' faktörlerini ölçmek için kullanılmaktadır. Katılımcılar yakın ilişkilerindeki genel tutumlarını göz önüne alarak , ölçekte yer alan maddenin kendilerine ne derece uygun olduğunu 7 puanlı bir ölçek üzerinde yorumlamaktadır. 1= Beni hiç tanımlamıyor, 7= Tamamıyla beni tanımlıyor olmak üzere maddelerden alınan puanlar bağlanma tarzlarının sınıflandırılması için kullanılmaktadır.

Ölçekte , güvenli ve kayıtlı bağlanma stili beş madde ile ölçülürken , korkulu ve kayıtsız bağlanma tarzı dört madde ile ölçülmektedir. Bu maddelerin sürekli puanları toplanarak kişinin hangi bağlanma stilinde yer aldığı araştırılmakta , katılımcının en yüksek puan aldığı bağlanma stiline göre o bağlanma stiline sahip olduğu söylenebilmektedir (Sümer,2006).

Türkçe uyarlaması Sümer ve Güngör tarafından yapılan ölçeğin test tekrar test güvenilirliği .54- .78 , iç tutarlılık katsayısı .27-.61 alfa değerleri arasında olduğu görülmüştür. Güvenirlik katsayısı güvenli bağlanma stili için .10, saplantılı için .10 , korkulu için .48 , kayıtsız bağlanma stili için ise .58 olarak saptanmıştır.

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Envanteri

Manicavasagar ve arkadaşları (2003) yetişkinliğe ait ayrılma anksiyetesi semptomlarını araştıran 27 maddeli “Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketi (YAA)” ni oluşturmuşlardır ve bir çok araştırmada kullanılmıştır (Diriöz vd., 2011). YAA ister çocuklukta başlayıp yetişkinlikte kendini göstermeye devam etsin, ister ilk kez yetişkinlikte çıksın, ayrılma kaygısı semptomlarını incelemekte ve düzeyini sorgulayabilmektedir (İlhan, 2018). Ölçek 4'lü likert tipi ölçüm yapmaktadır. Maddeler; 0 “hiç hissetmedim” ile 3 “çok sık hissettim” arasında dağılım göstermektedir (İlhan, 2018).

Ölçeğin Türkçe versiyonu geçerlik güvenilirlik çalışması 2010 yılında Diriöz ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. YAA'nın geçerlilik ve güvenilirliğini inceledikleri araştırma neticesinde faktör analizine YAA' nın 5 faktörlü bir yapıya sahip olduklarını göstermişlerdir. YAA için yüksek iç tutarlılık olduğunu Cronbach alfa değerinin 0,93 ile göstermiş olup güvenilirliklerinin de test-tekrar-test değerlendirmesine göre oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu

güvenirlilik testinde, ölçekler 80 deneğe ikinci kez uygulandıktan sonra ilk sonuçlar 28.43 (sd=15.50) puan, test-tekrar test ortalaması 27.78 (sd=15.23) puan olarak bulunmuştur. Buna göre YAA'dan 25 ve üzeri puan alanların ölçeğin kriterlerini yüksek olasılıkla karşıladığı düşünülmektedir (İlhan, 2018). YAA için yüksek iç tutarlılık olduğunu Cronbach alfa değeri 0,93 ile göstermiş olup güvenilirliklerinin de test-tekrar-test değerlendirmesine göre oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Anneye İlişkin Görüşler Ölçeği	0.717	25
Babaya İlişkin Görüşler Ölçeği	0.755	25
İlişki Ölçeği	0.653	17
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	0.937	27

Tablo 2’de Anneye İlişkin Görüşler Ölçeğinin güvenilirlik değeri 0,717, Babaya İlişkin Görüşler Ölçeğinin 0,755, İlişki Ölçeklerinin 0,653 ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete ölçeğinin 0,937 olduğu görüldü.

Verilerin Analizi

Tablo 3. Normallik Analizi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p	Statistic	df	p
Anne İlgi	0.091	375	0.000	0.972	375	0.000
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	0.061	375	0.002	0.991	375	0.017
Baba İlgi	0.088	375	0.000	0.980	375	0.000
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	0.060	375	0.002	0.991	375	0.021
Korkulu Bağlanma	0.082	375	0.000	0.971	375	0.000
Kayıtsız Bağlanma	0.052	375	0.018	0.988	375	0.003
Güvenli Bağlanma	0.101	375	0.000	0.989	375	0.008
Saplantılı Bağlanma	0.088	375	0.000	0.986	375	0.001
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	0.041	375	0.179	0.988	375	0.003

Tablo 3'te uygulanan normallik analizi sonucunda, değişkenlerin normal dağılmadığı görüldü ($p < 0,05$). Bu nedenle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi uygulandı. Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlılık olması durumunda Bonferroni düzeltmesi yapıldı. Spearman Rho Korelasyon katsayısı ile değişkenler arasındaki ilişki değerlendirildi.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde çalışma sorularına yönelik toplanan veriler ışığında ulaşılan bulgulara değinilmektedir.

Tablo 4. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

		N	Medyan	IQR	Z	p
Anne İlgi	Kadın	215	19.00	6.00	-1.237	0.216
	Erkek	160	18.00	5.00		
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	Kadın	215	26.00	7.00	-0.110	0.913
	Erkek	160	26.50	7.00		
Baba İlgi	Kadın	215	19.00	6.00	-2.725	0.006
	Erkek	160	17.00	7.00		
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	Kadın	215	25.00	8.00	-0.328	0.743
	Erkek	160	26.00	9.00		
Korkulu Bağlanma	Kadın	215	4.50	2.75	-0.802	0.423
	Erkek	160	4.00	2.25		
Kayıtsız Bağlanma	Kadın	215	4.20	2.00	-2.019	0.044
	Erkek	160	4.00	1.55		
Güvenli Bağlanma	Kadın	215	3.80	1.00	-1.457	0.145
	Erkek	160	3.80	1.00		
Saplantılı Bağlanma	Kadın	215	3.50	1.25	-1.130	0.258
	Erkek	160	3.75	1.50		
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	Kadın	215	36.00	22.00	-0.464	0.642
	Erkek	160	36.50	22.75		

Tablo 4’te cinsiyete göre babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba ilgi alt boyut dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece kadın öğrencilerin babaya ilişkin ilgi algısı erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görüldü.

Cinsiyete göre ilişki ölçeğinin kayıtsız bağlanma alt boyut dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece kadın öğrencilerin kayıtsız bağlanma algısı erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görüldü.

Tablo 5. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması

	Yaş
Anne İlgisi	-0.123*
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	-0.178**
Baba İlgisi	-0.101
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	-0.110*
Korkulu Bağlanma	0.039
Kayıtsız Bağlanma	0.045
Güvenli Bağlanma	-0.002
Saplantılı Bağlanma	-0.082
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	0.010
** p<0.01; * p<0.05.	

Tablo 5'te yaş ile anneye ilişkin görüşler ölçeğinin anne ilgi ve anne kontrol/aşırı koruma alt boyut dağılımı arasında istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin yaşları arttıkça annenin ilgisinin ve kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görüldü.

Yaş ile babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba kontrol/aşırı koruma alt boyut dağılımı arasında istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin yaşları arttıkça babanın kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görüldü.

Tablo 6. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Kalınan Yere Göre Karşılaştırılması

		N	Medyan	IQR	c2	p
Anne İlgisi	Kendi evimde	107	18.00	5.00	6.443	0.092
	Kirada	73	19.00	5.50		
	Yurtta	171	19.00	6.00		
	Diğer	24	19.00	5.75		
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	Kendi evimde	107	26.00	8.00	4.133	0.247
	Kirada	73	26.00	7.50		
	Yurtta	171	27.00	6.00		
	Diğer	24	24.50	5.75		
Baba İlgisi	Kendi evimde	107	18.00	7.00	0.561	0.905
	Kirada	73	18.00	6.00		
	Yurtta	171	18.00	6.00		
	Diğer	24	18.00	6.75		
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	Kendi evimde	107	25.00	10.00	3.074	0.380
	Kirada	73	25.00	7.00		
	Yurtta	171	26.00	8.00		
	Diğer	24	24.00	8.50		
Korkulu Bağlanma	Kendi evimde	107	4.00	2.75	6.551	0.088
	Kirada	73	4.50	2.25		
	Yurtta	171	4.50	2.50		
	Diğer	24	3.25	2.56		
Kayıtsız Bağlanma	Kendi evimde	107	4.00	1.60	0.825	0.843
	Kirada	73	4.20	1.50		
	Yurtta	171	4.20	2.00		
	Diğer	24	4.50	2.40		
Güvenli Bağlanma	Kendi evimde	107	3.80	1.00	1.788	0.618
	Kirada	73	3.80	1.00		
	Yurtta	171	3.80	1.20		
	Diğer	24	3.80	0.90		
Saplantılı Bağlanma	Kendi evimde	107	3.50	1.00	3.827	0.281
	Kirada	73	3.50	1.50		
	Yurtta	171	3.75	1.50		
	Diğer	24	3.50	1.38		
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	Kendi evimde	107	33.00	23.00	3.324	0.344
	Kirada	73	37.00	22.50		
	Yurtta	171	37.00	22.00		
	Diğer	24	37.00	20.50		

Tablo 6’da öğrencilerin üniversite öğrenimi boyunca kaldıkları yere göre anne-babaya ilişkin görüşler, ilişkiler ve yetişkin ayrılma anksiyetesi dağılımının farklılık göstermediği görüldü ($p>0,05$).

Tablo 7. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Yaşanan Yere Göre Karşılaştırılması

		N	Medyan	IQR	c2	p	Grup Farkları
Anne İlgisi	Köy	68	19.00	5.75	1.172	0.557	
	Kasaba	9	18.00	8.50			
	Şehir	298	18.00	5.00			
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	Köy	68	25.50	6.00	1.063	0.588	
	Kasaba	9	27.00	7.50			
	Şehir	298	26.00	7.00			
Baba İlgisi	Köy	68	18.00	7.50	1.550	0.461	
	Kasaba	9	18.00	6.50			
	Şehir	298	18.00	6.00			
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	Köy	68	24.00	8.00	3.292	0.193	
	Kasaba	9	27.00	2.00			
	Şehir	298	25.50	9.00			
Korkulu Bağlanma	Köy	68	4.25	2.75	6.393	0.041	Şehir> Kasaba
	Kasaba	9	2.50	2.13			
	Şehir	298	4.25	2.50			
Kayıtsız Bağlanma	Köy	68	4.00	1.60	3.301	0.192	
	Kasaba	9	4.00	3.20			
	Şehir	298	4.20	1.80			
Güvenli Bağlanma	Köy	68	3.80	1.20	0.030	0.985	
	Kasaba	9	3.80	0.70			
	Şehir	298	3.80	1.00			
Saplantılı Bağlanma	Köy	68	3.75	1.50	1.234	0.540	
	Kasaba	9	3.25	1.00			
	Şehir	298	3.50	1.25			
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	Köy	68	38.00	22.00	5.717	0.057	
	Kasaba	9	22.00	28.50			
	Şehir	298	36.00	22.00			

Tablo 7’de yaşanan yere göre ilişkiler ölçeğinin korkulu bağlanma alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece şehirde yaşayan öğrencilerin kasabada yaşayan öğrencilere göre daha fazla korkulu bağlanmaya sahip olduğu görüldü.

Tablo 8. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Sınıfa Göre Karşılaştırılması

		N	Medya n	IQR	c2	p	Grup Farkları
Anne İlgisi	Hazırlık	15	19.00	6.00	6.973	0.137	
	1. sınıf	168	19.00	5.75			
	2. sınıf	85	19.00	6.00			
	3. sınıf	33	19.00	5.00			
	4. sınıf	74	18.00	5.00			
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	Hazırlık	15	24.00	6.00	6.992	0.136	
	1. sınıf	168	26.00	7.00			
	2. sınıf	85	26.00	6.00			
	3. sınıf	33	27.00	6.50			
	4. sınıf	74	24.00	7.25			
Baba İlgisi	Hazırlık	15	20.00	6.00	3.718	0.446	
	1. sınıf	168	18.00	6.00			
	2. sınıf	85	18.00	8.50			
	3. sınıf	33	19.00	7.50			
	4. sınıf	74	17.50	7.00			
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	Hazırlık	15	28.00	11.00	11.020	0.026	2. sınıf>
	1. sınıf	168	25.00	8.00			4. sınıf
	2. sınıf	85	27.00	7.00			
	3. sınıf	33	24.00	9.00			
	4. sınıf	74	25.00	9.25			
Korkulu Bağlanma	Hazırlık	15	4.00	1.75	10.100	0.039	Gruplar arasında

	1. sınıf	16 8	4.00	2.50			farklılık bulunmadı
	2. sınıf	85	4.50	1.75			.
	3. sınıf	33	4.75	2.00			
	4. sınıf	74	4.63	2.25			
Kayıtsız Bağlanma	Hazırlık	15	4.40	1.60	4.742	0.31 5	
	1. sınıf	16 8	4.00	2.35			
	2. sınıf	85	4.00	1.20			
	3. sınıf	33	4.20	1.00			
	4. sınıf	74	4.40	1.80			
Güvenli Bağlanma	Hazırlık	15	3.40	1.60	4.643	0.32 6	
	1. sınıf	16 8	3.80	1.00			
	2. sınıf	85	3.80	1.00			
	3. sınıf	33	3.80	1.00			
	4. sınıf	74	3.80	0.80			
Saplantılı Bağlanma	Hazırlık	15	4.00	2.25	8.444	0.07 7	
	1. sınıf	16 8	3.50	1.25			
	2. sınıf	85	4.00	1.25			
	3. sınıf	33	3.50	1.00			
	4. sınıf	74	3.50	1.50			
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	Hazırlık	15	48.00	22.00	10.42	0.03	Hazırlık> 1. sınıf
	1. sınıf	16 8	35.00	23.50			
	2. sınıf	85	38.00	22.50			
	3. sınıf	33	38.00	17.50			
	4. sınıf	74	33.00	22.50			

Tablo 8’de sınıfa göre babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba kontrol/aşırı korumacı alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece 2. Sınıfta olan öğrencilerin babalarının kontrol/aşırı korumacı tavırlarının 4. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görüldü.

Sınıfa göre korkulu bağlanma alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Ancak Bonferroni düzeltmesi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0,05$).

Sınıfa göre yetişkin ayrılma anksiyetesi dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece hazırlık sınıfında olan öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeyinin 1. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görüldü.

Tablo 9. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Anne-Baba Medeni Durumuna Göre Karşılaştırılması

		N	Medyan	IQR	c2	p	Grup Farkları
Anne İlgi	Evli	31 4	18.00	5.00	13.88 5	0.00 8	Anne vefat> Boşanmış
	Boşanmış	22	16.00	10.50			
	Anne vefat	11	21.00	5.00			
	Baba vefat	22	18.50	6.25			
	Anne ve baba vefat	6	19.50	9.75			
Anne Koruma	Kontrol/Aşırı				5.049	0.282	
	Evli	31 4	27.00	7.00			
	Boşanmış	22	24.50	8.50			
	Anne vefat	11	26.00	4.00			
	Baba vefat	22	24.50	6.00			
Anne ve baba vefat	6	28.00	8.25				
Baba İlgi	Evli	31 4	18.00	6.00	12.22 9	0.01 6	Anne vefat> Evli Anne vefat> Boşanmış
	Boşanmış	22	10.50	15.25			
	Anne vefat	11	20.00	3.00			
	Baba vefat	22	17.50	6.50			
	Anne ve baba vefat	6	17.50	8.25			
Baba Koruma	Kontrol/Aşırı				4.543	0.338	
	Evli	31 4	26.00	8.00			
	Boşanmış	22	25.00	7.00			
	Anne vefat	11	26.00	7.00			
	Baba vefat	22	22.00	8.50			
Anne ve baba vefat	6	25.50	5.75				
Korkulu Bağlanma	Evli	31 4	4.25	2.50	2.656	0.617	
	Boşanmış	22	4.38	1.94			
	Anne vefat	11	4.75	2.25			
	Baba vefat	22	4.75	2.81			
	Anne ve baba vefat	6	3.63	2.88			
Kayıtsız Bağlanma	Evli	31 4	4.10	2.00	3.053	0.549	
	Boşanmış	22	4.40	1.25			
	Anne vefat	11	4.20	1.20			
	Baba vefat	22	4.30	1.85			
	Anne ve baba vefat	6	3.50	2.55			

Güvenli Bağlanma		Evli	31 4	3.80	0.85	4.147	0.38 6	
		Boşanmış	22	4.00	1.05			
		Anne vefat	11	4.00	2.00			
		Baba vefat	22	3.80	0.85			
		Anne ve baba vefat	6	4.40	1.25			
Saplantılı Bağlanma		Evli	31 4	3.50	1.25	3.331	0.50 4	
		Boşanmış	22	3.88	1.56			
		Anne vefat	11	3.75	2.00			
		Baba vefat	22	3.88	1.31			
		Anne ve baba vefat	6	3.63	3.06			
Yetişkin Anksiyetesi	Ayrılma	Evli	31 4	35.00	23.0 0	11.31 6	0.02 3	Gruplar arasında farklılık bulunmadı.
		Boşanmış	22	41.50	11.5 0			
		Anne vefat	11	49.00	34.0 0			
		Baba vefat	22	37.50	24.7 5			
		Anne ve baba vefat	6	33.00	45.2 5			

Tablo 9’da anne ve babanın medeni durumuna göre anneye ilişkin görüşler ölçeğinin anne ilgi alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p < 0,05$). Böylece annesi vefat etmiş öğrencilerin anne ilgi düzeyi anne ve babası boşanmış öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Anne ve babanın medeni durumuna göre babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba ilgi alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p < 0,05$). Böylece annesi vefat etmiş öğrencilerin baba ilgi düzeyi anne ve babası evli ve boşanmış öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Anne ve babanın medeni durumuna göre yetişkin ayrılma anksiyetesi dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p < 0,05$). Ancak Bonferroni düzeltmesi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadı ($p > 0,05$).

Tablo 10. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Dağılımlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılması

		N	Medyan	IQR	c2	p	Grup Farkları
Anne İlgi	Düşük	74	19.00	5.25	9.152	0.027	Gruplar arasında farklılık bulunmadı.
	Orta	223	19.00	6.00			
	İyi	72	18.00	5.00			
	Çok iyi	6	13.00	17.00			
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	Düşük	74	26.00	6.25	3.950	0.267	
	Orta	223	26.00	8.00			
	İyi	72	26.00	6.00			
	Çok iyi	6	21.50	10.00			
Baba İlgi	Düşük	74	19.00	7.00	1.853	0.603	
	Orta	223	18.00	6.00			
	İyi	72	18.00	6.00			
	Çok iyi	6	11.00	16.50			
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	Düşük	74	25.00	9.00	8.825	0.032	İyi > Çok iyi
	Orta	223	25.00	9.00			
	İyi	72	27.00	6.00			
	Çok iyi	6	19.50	9.75			
Korkulu Bağlanma	Düşük	74	4.25	3.00	3.870	0.276	
	Orta	223	4.25	2.75			
	İyi	72	4.25	1.75			
	Çok iyi	6	5.13	0.88			
Kayıtsız Bağlanma	Düşük	74	4.20	2.40	0.623	0.891	
	Orta	223	4.20	2.00			
	İyi	72	4.20	1.60			
	Çok iyi	6	4.10	0.65			
Güvenli Bağlanma	Düşük	74	3.80	1.05	1.525	0.676	
	Orta	223	3.80	1.00			
	İyi	72	3.80	1.00			
	Çok iyi	6	3.90	1.30			
Saplantılı Bağlanma	Düşük	74	3.75	1.38	2.624	0.453	
	Orta	223	3.50	1.25			
	İyi	72	3.75	1.50			
	Çok iyi	6	3.25	2.31			
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	Düşük	74	38.00	19.50	4.686	0.196	
	Orta	223	36.00	25.00			
	İyi	72	33.50	19.75			
	Çok iyi	6	40.00	25.25			

Tablo 10’da aylık gelir durumuna göre anne ilgi dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Ancak Bonferroni düzeltmesi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0,05$).

Anne ve babanın aylık gelir durumuna göre babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba kontrol/aşırı korumacı alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece aylık gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi aylık geliri çok iyi olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Tablo 11. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Akademik Performans Derecesine Göre Karşılaştırılması

		N	Medyan	IQR	c2	p	Grup Farkları
Anne İlgi	Çok kötü	2	30.00	.	8.458	0.076	
	Kötü	22	17.50	9.25			
	Orta	176	18.00	6.00			
	İyi	157	19.00	5.00			
	Çok iyi	18	20.00	7.50			
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	Çok kötü	2	22.00	0.00	6.915	0.140	
	Kötü	22	24.00	4.50			
	Orta	176	26.00	7.75			
	İyi	157	27.00	6.50			
	Çok iyi	18	26.00	7.50			
Baba İlgi	Çok kötü	2	17.50	.	4.905	0.297	
	Kötü	22	15.50	10.50			
	Orta	176	18.00	6.00			
	İyi	157	18.00	6.00			
	Çok iyi	18	18.00	5.00			
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	Çok kötü	2	18.00	.	11.922	0.018	Çok iyi>
	Kötü	22	23.00	5.75			Kötü
	Orta	176	25.00	8.00			
	İyi	157	26.00	8.00			
	Çok iyi	18	29.00	8.25			

Korkulu Bağlanma	Çok kötü	2	2.38	.	7.645	0.105	
	Kötü	22	4.75		2.06		
	Orta	176	4.00		2.75		
	İyi	157	4.50		2.13		
	Çok iyi	18	4.00		3.00		
Kayıtsız Bağlanma	Çok kötü	2	2.50	.	5.649	0.227	
	Kötü	22	4.20		1.00		
	Orta	176	4.10		2.00		
	İyi	157	4.20		1.80		
	Çok iyi	18	4.20		1.95		
Güvenli Bağlanma	Çok kötü	2	2.90	.	7.652	0.105	
	Kötü	22	3.90		1.20		
	Orta	176	3.80		1.00		
	İyi	157	3.80		1.10		
	Çok iyi	18	3.40		0.95		
Saplantılı Bağlanma	Çok kötü	2	3.13	.	3.216	0.522	
	Kötü	22	4.13		1.38		
	Orta	176	3.50		1.25		
	İyi	157	3.75		1.25		
	Çok iyi	18	3.88		1.88		
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	Çok kötü	2	53.50	.	10.962	0.027	Gruplar
	Kötü	22	43.00		13.00		arasında
	Orta	176	37.00		23.50		farklılık
	İyi	157	33.00		22.50		bulunmadı.
	Çok iyi	18	36.00		17.00		

40

Tablo 11’de akademik performansa göre babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba kontrol/aşırı korumacı alt boyutu dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Böylece akademik performansını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi kötü olarak değerlendiren öğrencilere göre daha yüksek olduğu görüldü.

Akademik performansa göre yetişkin ayrılma anksiyetesi dağılımının farklılık gösterdiği görüldü ($p<0,05$). Ancak Bonferroni düzeltmesi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadı ($p>0,05$).

Tablo 12. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımlarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılması

	Kardeş Sayısı
Anne İlgi	-0.018
Anne Kontrol/Aşırı Koruma	-0.090
Baba İlgi	-0.082
Baba Kontrol/Aşırı Koruma	-0.221**
Korkulu Bağlanma	-0.134**
Kayıtsız Bağlanma	-0.100
Güvenli Bağlanma	-0.035
Saplantılı Bağlanma	-0.052
Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	0.047

** p<0.01; * p<0.05

Tablo 12’de kardeş sayısı ile babaya ilişkin görüşler ölçeğinin baba kontrol/aşırı koruma alt boyut dağılımı arasında istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü (p<0,05). Böylece öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça babanın kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görüldü.

Kardeş sayısı ile ilişkiler ölçeğinin korkulu bağlanma alt boyut dağılımı arasında istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü (p<0,05). Böylece öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça korkulu bağlanma algılarının azaldığı görüldü.

Tablo 13. Anne-Babaya Bağlanma Dağılımları, İlişki Dağılımları ve Yetişkin Ayrılma Anksiyete Dağılımları Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Anne İlgi	1								
2. Anne Kontrol/Aşırı Koruma	0.279**	1							
3. Baba İlgi	0.654**	0.199**	1						
4. Baba Kontrol/Aşırı Koruma	0.222**	0.474**	0.315*	1					
5. Korkulu Bağlanma	0.125*	0.084	0.123*	0.082	1				
6. Kayıtsız Bağlanma	0.105*	0.089	0.130*	0.134*	0.665	1			
7. Güvenli Bağlanma	0.030	-0.028	0.035	-0.017	0.025	-	1		
8. Saplantılı Bağlanma	0.085	0.007	0.034	0.033	0.321	0.424*	0.07	1	
9. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi	-0.042	-	-	-	-	-	-	-	1
		0.179**	0.134*	0.152*	0.120*	0.244*	0.02	0.07	
			*	*	*	*	6	5	

** p<0.01; * p<0.05.

Tablo 13'te anne ilgi ile baba ilgi arasında ($r=0,654$) pozitif, orta düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin anne ilgi düzeyi arttıkça, baba ilgi düzeyinin arttığı görüldü.

Anne ilgi ile baba kontrol/aşırı korumacı arasında ($r=0,222$) pozitif, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin anne ilgi düzeyi arttıkça, babanın kontrol/aşırı korumacılık düzeyinin arttığı görüldü.

Anne ilgi düzeyi ile korkulu bağlanma arasında ($r=0,125$) ve kayıtsız bağlanma arasında ($r=0,105$) pozitif, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin anne ilgi düzeyi arttıkça, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyinin arttığı görüldü.

Anne kontrol/aşırı korumacı düzeyi ile baba ilgi arasında ($r=0,199$) pozitif, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin anne kontrol/aşırı korumacı düzeyi arttıkça, baba ilgi düzeyinin arttığı görüldü.

Anne kontrol/aşırı korumacı düzeyi ile baba kontrol/aşırı korumacı arasında ($r=0,474$) pozitif, orta düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin anne kontrol/aşırı korumacı düzeyi arttıkça, babanın kontrol/aşırı korumacılık düzeyinin arttığı görüldü.

Baba ilgi düzeyi ile korkulu bağlanma arasında ($r=0,123$) ve kayıtsız bağlanma arasında ($r=0,130$) pozitif, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin baba ilgi düzeyi arttıkça, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyinin arttığı görüldü.

Baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi ile kayıtsız bağlanma arasında ($r=0,134$) pozitif, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi arttıkça kayıtsız bağlanma düzeyinin arttığı görüldü.

Yetişkin ayrılma anksiyetesi ile anne kontrol/aşırı koruma arasında ($r=-0,179$), baba ilgi arasında ($r=-0,134$), baba kontrol/aşırı koruma arasında ($r=-0,152$), korkulu bağlanma arasında ($r=-0,120$) ve kayıtsız bağlanma arasında ($r=-0,244$) negatif, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak doğrusal bir ilişki olduğu görüldü ($p<0,05$). Böylece öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi arttıkça anne kontrol/aşırı koruma, baba ilgi, baba kontrol/aşırı koruma, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyinin arttığı görüldü.

BÖLÜM V

Tartışma

Araştırmada kadın öğrencilerin babaya ilişkin ilgi algısı erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görüldü. Eken (2010) çalışmasında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek babaya korkulu bağlandıklarını, anne korkulu bağlanma ve baba ilgi bağlama biçimlerinin ise cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirtmiştir. Yıldız (2014) cinsiyet değişkeni ile anneye bağlanma arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken, cinsiyet ile babaya bağlanma arasında anlamlı düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Çarıkçı (2019) anne-babaya bağlanmanın erkek ve kadın olma durumuna göre değişiklik göstermediği belirlenmiştir. Aksu (2019) kadınların erkeklere göre anne ve babaya bağlanma düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunduğu belirtilmiştir. Çekiç (2020) çalışmasında kız öğrencilerin anne ve babaya bağlanma kontrol/aşırı koruma erkeklerden yüksek olduğu, anne ve baba ilgi boyutu cinsiyete göre fark olmadığını belirtilmiştir. Keskin (2019) çalışmasında cinsiyete göre anne - ilgi kontrol, anne - aşırı koruma baba - ilgi kontrol ve baba - aşırı koruma alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı belirtilmiştir. Hezer (2020) çalışmasından bireylerin anne ve baba bağlanmalarının cinsiyete göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin yaşları arttıkça annenin ilgisinin ve annenin kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görülmüştür. Yıldız (2014) tarafından yapılan araştırmada yaş değişkeni ile anne ve babaya bağlanma arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır. Çarıkçı (2019) tarafından yapılan anne-babaya bağlanmanın yaşa göre değişiklik göstermediği bulunmamıştır. Araştırmamızdaki bulguların tersine Aksu (2019) “18-20” ve “21-24” yaş arası bireylerin 25 ve üzeri bireylere göre anne ve babaya bağlanmanın grupları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Hezer (2020) çalışmasından bireylerin anne ve baba bağlanmalarının yaşa göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmada annesi vefat etmiş öğrencilerin anne ilgi düzeyi anne ve babası boşanmış öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüş. Ayrıca annesi vefat etmiş öğrencilerin baba ilgi düzeyi anne ve babası evli ve boşanmış öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Çekiç (2020) anne ve babası diğer medeni duruma sahip öğrencilerin babaya bağlanma kontrol/aşırı koruma anne ve babası boşanmış

öğrencilerden yüksek olduğunu, anne ve baba ilgi boyutu ve anne bağlanma kontrol/aşırı korumanın medeni duruma göre fark olmadığını belirtmiştir. Hezer (2020) çalışmasından bireylerin anne ve baba bağlanmalarının medeni duruma göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin yaşadıkları yere göre anne ve baba bağlanmaları arasında fark olmadığı görülmüştür. Eken (2010) çalışmasında büyük şehirde yaşayanlar, şehirde yaşayanlara göre anne ve babaya daha çok ilgili bağlanmış olduğu belirtilmiştir. Hezer (2020) çalışmasından bireylerin anne ve baba bağlanmalarının yaşadığı kişilere göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin üniversite öğrenimi boyunca kaldıkları yere göre anne-baba bağlanma dağılımının farklılık göstermediği görülmüştür. Keskin (2019) çalışmasında öğrencilerin kalınan yere göre anne – ilgi kontrol, anne - aşırı koruma baba-ilgi kontrol ve baba-aşırı koruma alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir.

Araştırmada aylık gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi aylık geliri çok iyi olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Keskin (2019) çalışmasında öğrencilerin aile gelir durumlarına göre anne - ilgi kontrol, anne - aşırı koruma baba - ilgi kontrol ve baba - aşırı koruma alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Hezer (2020) çalışmasından bireylerin anne ve baba bağlanmalarının sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça babanın kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görüldü. Benzer şekilde Eken (2010) dört kardeşe sahip olan ergenler, iki kardeşe sahip olanlara göre anneye daha çok korkulu bağlanmadığı bulunmuştur. Hezer (2020) çalışmasından bireylerin anne ve baba bağlanmalarının kardeş sayısına düzeye göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmada kadın öğrencilerin kayıtsız bağlanma algısı erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulundu. Korkulu, saplantılı ve güvenli bağlanmanın cinsiyete göre farklılık göstermediği bulundu. İlhan (2018) kadınların erkeklere göre daha fazla korkulu bağlanma yaşadıkları, kayıtsız, saplantılı ve güvenli bağlanma stilleri bakımından istatistiksel anlamlı bir ilişki göstermediği belirtilmiştir. Bayraktar

(2020) kadın üniversite öğrencilerinin erkeklere göre daha fazla güvenli bağlanma stiline sahip olduğu ve erkek üniversite öğrenciler kadınlara göre daha fazla kaçınan bağlanma stiline sahip olduğu görülmüştür. Gürel ve Çopur (2020) kayıtsız, saplantılı, güvenli ve korkulu bağlanma stillerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Usta (2018) çalışmasında kadınların korkulu bağlanma düzeyi daha yüksek, erkeklerin güvenli bağlanma düzeyi daha yüksek ve kadınların kayıtsız bağlanma düzeyi daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aydın (2018) kadınların erkeklere oranla daha fazla kaçınmacı bağlanma skoruna sahip oldukları belirtilmiştir. Yağcı (2017) kaygılı, kaçınan ve güvenli bağlanma stillerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir. Haleplioğlu (2017) çalışmasında üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre bağlanma stillerine dağılımları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Gül (2017) cinsiyete göre kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerinin anlamlı biçimde farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Küçük (2016) korkulu, kayıtsız, saplantılı ve güvenli bağlanma stillerinin cinsiyet bakımından istatistiksel anlamlı bir ilişki göstermediği belirtilmiştir. Altundağ (2011) erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir şekilde güvenli ve saplantılı bağlandıkları tespit etmiştir.

Araştırmada korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin yaşa göre farklılık göstermediği bulundu. Benzer şekilde İlhan'ın (2018) çalışmasında da katılan öğrencilerin yaş durumlarına göre korkulu bağlanma ve kayıtsız bağlanma, güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyut puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmiştir. Usta (2018) çalışmasında yaş grupları arasında bağlanma puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir. Aydın (2018), 18 yaş grubundakilerin 20 yaş grubuna göre daha yüksek kaygılı bağlanma puanına sahip olduğunu bulmuştur.

Araştırmada Korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin kalınan yere göre farklılık göstermediği bulundu. Haleplioğlu (2017) çalışmasında aile / akraba ile yaşayan üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma stili yurt / arkadaş / tek yaşayan üniversite öğrencilerinin) anlamlı şekilde yüksek, kaygılı, saplantılı ve korkulu bağlanma stili ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir. Küçük (2016) kayıtsız bağlanma puanı aile ile yaşayanlarda en düşük, diğer kişilerle yaşayanlarda en yüksek hesaplanmıştır.

Araştırmada korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin sınıfa göre farklılık göstermediği bulundu. Gül (2017) Sınıf düzeyi değişkenine bağlı olarak Kaygılı ve kaçınan bağlanma alınan puanların anlamlı biçimde farklılık göstermediği tespit etmiştir.

Araştırmada korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin anne ve baba medeni durumuna göre farklılık göstermediği bulundu. Aydın (2018) anne-babası hayatta olan ve birlikte olanların, anne-babası hayatta olan ve ayrı yaşayanlara göre kaçınmacı bağlanma puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin aylık gelir durumuna göre farklılık göstermediği bulundu. Farklı olarak İlhan (2018) aylık geliri 1.300TL-3.500TL arasında olanlarda daha yüksek güvenli bağlanma olduğunu, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma biçimlerinin aylık gelire göre farklılık göstermediği saptanmıştır. Aydın (2018) aylık gelirleri 1400 TL'den az olan grubun 4001-6000 TL geliri olanlara göre daha yüksek kaygılı bağlanma skoruna sahip olduklarını belirtmiştir. Gül (2017) gelir düzeyi değişkenine bağlı olarak kaygılı ve kaçınan bağlanma alınan puanların anlamlı biçimde farklılık gösterdiği tespit etmiştir. Altundağ (2011) ekonomik durum değişkenine bağlı olarak korkulu, kaygılı, saplantılı ve güvenli bağlanma biçimlerinin farklılık gösterdiği tespit etmiştir.

Araştırmada korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin akademik performansa göre farklılık göstermediği bulundu. Usta (2018) çalışmasında derslerinde başarısının düşük olduğunu düşünenlerin korkulu bağlanma düzeyi en yüksek, derslerinde başarısının yüksek olduğunu düşünenlerin güvenli bağlanma düzeyi en yüksek ve başarısının düşük olduğunu düşünenlerin kayıtsız bağlanma düzeyi en yüksek olduğu bulunmuştur. Gül (2017) akademik başarı düzeyi değişkenine bağlı olarak kaygılı ve kaçınan bağlanma alınan puanların anlamlı biçimde farklılık gösterdiği tespit etmiştir.

Araştırmada öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça korkulu bağlanma algılarının azaldığı bulundu. Kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma biçimlerinin kardeş sayısı ile ilişkisinin olmadığı bulundu. Usta (2018) çalışmasında kardeş sayısı grupları arasında bağlanma puanları bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmadığını belirtmiştir. Aydın (2018), tek çocuğu olanların, bir kardeşi olanlara göre, iki kardeşi

olanlara göre, iki kardeşi olanların üç kardeşi olanlara göre kaygılı bağlanma puanlarının daha düşük olduğunu bulmuştur. Gül (2017) kardeş sayısı değişkenine bağlı olarak kaygılı ve kaçınan bağlanma alınan puanların anlamlı biçimde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmada yetişkin ayrılma anksiyetesinin cinsiyete göre farklılık göstermediği saptandı. Benzer şekilde Yeşilyurt (2014) yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu arasında cinsiyet dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandığını belirtmiştir. Babalioğlu (2018) çalışmasında yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu arasında cinsiyet dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandığını belirtmiştir. Çakmak (2016) Kadınların ayrılma anksiyetesinin erkeklerden yüksek olduğunu belirtmiştir. İlhan (2018) çalışmasında üniversite öğrencisi olan kadınların, erkeklere göre daha fazla yetişkin ayrılma anksiyetesi yaşadığı görülmüştür. Çakan (2019) kadınların ayrılma anksiyetesi erkeklerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Çiftçi (2019) Kadın öğrencilerin) yetişkin ayrılma anksiyetesi düzeylerinin, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Kurtlar (2020) Kadınların ayrılma anksiyetesi puanı erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmada yetişkin ayrılma anksiyetesinin cinsiyete göre farklılık göstermediği saptandı. Benzer şekilde Babalioğlu (2018) çalışmasında yaşa göre yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu komorbiditesi olan ve olmayan gruba göre anlamlı istatistiksel fark bulunmamıştır. İlhan (2018) çalışmasında 22-29 yaş arası öğrencilerde 18-21 yaştan daha yüksek yetişkin ayrılma anksiyetesi olduğu sonucunu göstermiştir. Çiftçi (2019) çalışmasında 17-20 yaş ile 21-25 yaş grubundaki öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi düzeyleri, yaşı 26 ve üstü olan öğrencilerden daha yüksektir. Kurtlar (2020) çalışmasında 15-20 ve 45-60 yaş grubunun yetişkin ayrılma anksiyetesi puanı diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada yetişkin ayrılma anksiyetesinin kalınan yere göre farklılık göstermediği saptandı. Farklı olarak Çiftçi (2019) ailesiyle yaşayan öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi düzeylerinin öğrenci yurdunda kalan öğrencilerden daha düşük olduğu bulunmuştur.

Araştırmada yetişkin ayrılma anksiyetesinin yaşadığı yere göre farklılık göstermediği saptandı. Benzer şekilde Çakmak (2016) çalışmasında yetişkin ayrılma

anksiyetesinin büyüdüğü yere göre anlamlı fark göstermediği görülmüştür. Babalioğlu (2018) çalışmasında yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu arasında yaşadığı yer dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandığını belirtmiştir. Farklı olarak Çiftçi (2019) üniversiteyi ailesinin bulunduğu şehirde okumayan öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi düzeyleri, üniversiteyi ailesinin olduğu şehirde okuyan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmada hazırlık sınıfında olan öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeyinin 1. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Çiftçi (2019) 1 ve 2. sınıf öğrencilerinin yetişkin ayrılma anksiyetesi düzeyleri, 4. sınıf öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Babalioğlu (2018) çalışmasında yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu arasında okuduğu yıl dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandığını belirtmiştir.

Araştırmada anne ve babanın medeni durumuna göre yetişkin ayrılma anksiyetesi dağılımının farklılık gösterdiği görülmüştür. Benzer şekilde Çakmak (2016) çalışmasında yetişkin ayrılma anksiyetesinin medeni duruma göre anlamlı fark göstermediği görülmüştür. Babalioğlu (2018) çalışmasında yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu arasında yaşadığı medeni durum dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandığını belirtmiştir. Farklı olarak Kurtlar (2020) annesi vefat etmiş olanların ayrılma anksiyetesi puanı diğerlerinden daha yüksek bulunduğunu belirtmiştir.

Araştırmada yetişkin ayrılma anksiyetesinin yaşadığı yere göre farklılık göstermediği saptandı. Benzer şekilde Çakmak (2016) çalışmasında yetişkin ayrılma anksiyetesinin gelir durumuna göre ölçeklerden alınan puanlar arasında anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür.

Araştırmada yetişkin ayrılma anksiyetesinin kardeş sayısına yere göre farklılık göstermediği saptandı. Benzer şekilde Çiftçi (2019) kardeş sayısına yetişkin ayrılma anksiyetesinin anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi arttıkça korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyi artmış olduğu bulundu. Benzer şekilde İlhan (2018) çalışmasında da yetişkin ayrılık kaygısı artarken korkulu bağlanma ve saplantılı

bağlanma stilleri artarken güvenli bağlanma stili azaldı şeklinde pozitif ve negatif korelasyon etkileşimleri tespit etmiştir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

- Kadın öğrencilerin babaya ilişkin ilgi algısı erkek öğrencilerden daha yüksekti.
- Kadın öğrencilerin kayıtsız bağlanma algısı erkek öğrencilerden daha yüksekti.
- Öğrencilerin yaşları arttıkça annenin ilgisinin ve kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldı.
- Öğrencilerin yaşları arttıkça babanın kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görüldü.
- Şehirde yaşayan öğrencilerin kasabada yaşayan öğrencilere göre daha fazla korkulu bağlanmaya sahipti.
- 2. Sınıfta olan öğrencilerin babalarının kontrol/aşırı korumacı tavırlarının 4. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksekti.
- Hazırlık sınıfında olan öğrencilerin ayrılma anksiyetesi düzeyinin 1. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksekti.
- Annesi vefat etmiş öğrencilerin anne ilgi düzeyi anne ve babası boşanmış öğrencilere göre daha yüksekti.
- Annesi vefat etmiş öğrencilerin baba ilgi düzeyi anne ve babası evli ve boşanmış öğrencilere göre daha yüksekti.
- Aylık gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi aylık geliri çok iyi olan öğrencilere göre daha yüksekti.
- Akademik performansını çok iyi olarak değerlendiren öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi kötü olarak değerlendiren öğrencilere göre daha yüksekti.
- Öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça babanın kontrol/aşırı korumacı tavrının azaldığı görüldü.
- Öğrencilerin kardeş sayısı arttıkça korkulu bağlanma algılarının azaldı.

- Öğrencilerin anne ilgi düzeyi arttıkça, baba ilgi düzeyi arttı.
- Öğrencilerin anne ilgi düzeyi arttıkça, babanın kontrol/aşırı korumacılık düzeyi arttı.
- Öğrencilerin anne ilgi düzeyi arttıkça, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyi arttı.
- Öğrencilerin anne kontrol/aşırı korumacı düzeyi arttıkça, baba ilgi düzeyi arttı.
- Öğrencilerin anne kontrol/aşırı korumacı düzeyi arttıkça, babanın kontrol/aşırı korumacılık düzeyi arttı.
- Öğrencilerin baba ilgi düzeyi arttıkça, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyi arttı.
- Öğrencilerin baba kontrol/aşırı korumacı düzeyi arttıkça kayıtsız bağlanma düzeyi arttı.
- Öğrencilerin yetişkin ayrılma anksiyetesi arttıkça anne kontrol/aşırı koruma, baba ilgi, baba kontrol/aşırı koruma, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyi arttı.

Öneriler

Araştırma verilerine, yetişkinlik döneminde olmasına rağmen psikiyatrik tanısı olan bireyler dahil edilmemiştir. İleride yapılacak olan çalışmalarda psikiyatrik tanıya sahip grup da dahil edilip, sağlıklı ve psikiyatrik tanı sahibi iki grubun karşılaştırılması olarak araştırma tasarısı düzenlenebilir.

Farklı şehirler farklı kültürleri yansıtabileceği için demografik soru formunda yaşanılan şehir sorusunu eklemek araştırmaya yeni bir bakış açısı sağlayacaktır.

Aynı zamanda demografik soru formuna medeni durumu evli bireyler için evlilik süresini belirleyici bir soru eklenirse, evlilik süresinin anne-babaya bağlanma ve ayrılık anksiyetesi üzerindeki etkisi de gözlenebilir.

Araştırma verileri geniş bir popülasyondan elde edilmiştir. Araştırmanın verileri daha dar bir örneklemden elde edilirse, verilerin toplandığı grup hakkında daha net bilgi sahibi olunabilir.

Kadın erkek sayıları eşit tutularak, cinsiyet farklılığına yönelik bir araştırma yapılabilir.

Araştırma anne baba bağlanma stilleri ve yetişkin ayrılma anksiyetesi odaklıdır. Araştırma desenine, anksiyetenin giderildiği kişilere tekrar anne babaya bağlanma stillerinin testinin uygulanması araştırmaya ekstra katkı sağlayabilir.

Anne babaya bağlanma stilleri ve yetişkin ayrılma anksiyetesini inceleyecek olan gelecek araştırmalarda; sosyal desteğin incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Aynı zamanda, data sayısı arttırılabilir, farklı şehirlerden ve farklı üniversitelerden geniş çaplı örneklem toplanabilir.

Bireylerin; anne babaya bağlanma stillerinin yetişkin ayrılık anksiyetesine etkisinin önemini bilmeleri, bu konuda kendilerine farkındalık sağlamaları, ayrılma anksiyetesiyle beraberinde oluşan olumsuz duyguların ve düşüncelerin önüne geçmiş olur. Bu konudaki araştırmaların arttırılması ve bireylerin farkındalığının artması adına kurumlarda ve işyerlerinde bu konuda seminerler düzenlenmelidir.

Ailelerin genel tutumları çocuğun kişilik yapısını ve geleceğini etkiler. Çocuğun yaşamına yön verdiği için aile eğitimine daha fazla önem verilmesi, çocuğun uygun bir bağlanma stili geliştirmesini ve ayrılık kaygısını derinden yaşamamasını sağlayabileceği için üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır.

Kaynakça

- Adler, A. (2000). Yaşama Sanatı (Cilt 7). K. Şipal, Dü.) İstanbul: Say Yayınları.
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Attachment as related to mother-infant interaction. In Advances in the study of behavior (Vol. 9, pp. 1-51). Academic Press.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments Beyond Infancy. American Psychologist, 44, 709-716.
- Ainsworth, M. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. American psychologist, 46(4), 333.
- Ak, S., Kılıç, C. (2017). Cinsiyet Anksiyete Duyarlılığı ve Sosyal Anksiyete Arasındaki İlişkiyi Etkiliyor mu? Türk Psikiyatri Dergisi. 2017; 28 (4).
- Akbay, S. E. (2015). Ana-babaya bağlanma ile romantik yakınlık ve otantik benlik arasındaki ilişkilerde bağlanma stillerinin aracı rolünün incelenmesi. Unpublished doctorate dissertation, Mersin University Institute of Educational Sciences, Mersin.
- Akdağ, C. (2017). Genç yetişkin bireylerin anne-babalarıyla kurdukları ilişki örüntüsünün romantik ilişkilerindeki kaygı ve kaçınma düzeylerini yordama gücü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akdeniz, F. (2017). Aile Hekimleri için Psikiyatri, Bayt Yayınevi, Ankara.
- Aksu, M. (2019). Yetişkinliğe geçişte anne-babaya bağlanma ile problemleri internet kullanımı ilişkisinde bilişsel tamamlanma ihtiyacının aracılık etkisi (Master's thesis, Kırıkkale Üniversitesi).
- Alexandrov, E. O., Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2005). Couple attachment and the quality of marital relationships: Method and concept in the validation of the new couple attachment interview and coding system. Attachment & human development, 7(2), 123-152.
- Alkın, T. (2000). Panik bozukluğu ve agorafobi. Anksiyete Bozuklukları (Ed: R Tükel), Çizgi Tıp Yayınevi, Ankara, 5-37.
- Alkın, T. (2010). "Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Bozukluğu", Türkiye Klinikleri Journal Of Psychiatry Special Topics, 3(3), 53-63, s.53.

- Alkın, T., Onur E. (2007). Anksiyete kavramı ve anksiyete bozukluklarına genel bir bakış. Koroğlu E, Güleç C (editörler) Psikiyatri Temel Kitabı. 2. Baskı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği, 296-304.
- Altan Sarıkaya, Yıldız, S., & Erkaya, H. (2017). Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinde Ayrılık Anksiyetesi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 3(1), 9-12.
- Altın, M., & Terzi, Ş. (2010). How does attachment styles relate to intimate relationship to aggravate the depressive symptoms?. *Procedia-social and behavioral sciences*, 2(2), 1008-1015.
- Altundağ, G. (2011). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, stresle başa çıkma tutumları ve stresi algılama düzeyinin incelenmesi (Doctoral dissertation, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- American Psychiatric Association. (2004). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-4)*. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 4th edition TR.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.
- Arslan, E., Arslan, C., & Ari, R. (2012). An Investigation of Interpersonal Problem Solving Approaches with Respect to Attachment Styles. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 15-23.
- Babalıoğlu, M. (2018). Bipolar bozukluğu olan olgularda yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu komorbiditesinin mizaç ve karakter özellikleri ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi / İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Has. Eğt. ve Arş. Hastanesi. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı.
- Babaoğlu, A. N. (2011). *50 Soruda Psikiyatri*. İstanbul: Kayhan.
- Bahadır, Ş. (2006). Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygudurumunu düzenleme arasındaki ilişki. A. Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bakircioglu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Ani.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal relationships*, 7(2), 147-178.
- Bayraktar, M. (2020). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, sosyal medya bağımlılığı ve koşullu öz-değer arasındaki ilişki (Yayınlanmamış Yüksek

- Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Berksun, O. E. (2003). *Anksiyete ve anksiyete bozuklukları*. İstanbul: Turgut Yayıncılık.
- Beşikci, E. (2008). *The predictors of relationship commitment: Perceived parenting styles, parental approval, and psychological reactance* (Master's thesis, Middle East Technical University).
- Blair, K., Shaywitz, J., Smith, B. W., Rhodes, R., Geraci, M., Jones, M., ... & Pine, D. S. (2008). Response to emotional expressions in generalized social phobia and generalized anxiety disorder: evidence for separate disorders. *American Journal of Psychiatry*, 165(9), 1193-1202.
- Bogaerts, S., Vanheule, S., & Declercq, F. (2005). Recalled parental bonding, adult attachment style, and personality disorders in child molesters: A comparative study. *Journal of forensic psychiatry & psychology*, 16(3), 445-458.
- Borkovec, T. D., & Newman, M. G. (1998). Worry and generalized anxiety disorder. *Comprehensive clinical psychology*, 6, 439-459.
- Bouton, M. E., Mineka, S., & Barlow, D. H. (2001). A modern learning theory perspective on the etiology of panic disorder. *Psychological review*, 108(1), 4.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss Separation 2. Separation Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger*. In *Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger* (pp. 1-429). London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Loss: Sadness and depression*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment* (2. Basım). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (2014). *Ayrılma*. (çev. Müge Günay). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental psychology*, 28(5), 759.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik (İD Erguvan Sarıoğlu, Çev.)*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Carlson, N. R. (2018). *Fizyolojik Psikoloji*. (8. Basımdan Çeviri). Muzaffer Şahin. (Çev. Ed.).Ankara: Nobel.
- Cetinkaya, B. (2013). *Sevdiğinizize bağlı mısınız bağımlı mısınız*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chaffin, M., Silovsky, J. F., & Vaughn, C. (2005). Temporal concordance of anxiety disorders and child sexual abuse: Implications for direct versus artifactual effects of sexual abuse. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 34(2), 210-222.
- Cheng, C., ve Cheung, M. W. (2005). Psychological responses to outbreak of severe acute respiratory syndrome: a prospective, multiple time-point study. *Journal of personality*, 73(1), 261-285.
- Clark, D. A. (1996). Panic disorder: From theory to therapy. In P. M. Salkovskis (Ed.), *Frontiers of cognitive therapy* (p. 318–344). The Guilford Press.
- Cyranowski, J. M., Shear, M. K., Rucci, P., Fagiolini, A., Frank, E., Grochocinski, V. J., ... & Cassano, G. (2002). Adult separation anxiety: psychometric properties of a new structured clinical interview. *Journal of psychiatric research*, 36(2), 77-86.
- Çakan, E. (2019). *Klinik olmayan örnekleme yetişkin ayrılma anksiyetesi ve mizaç-karakter ilişkisi*.
- Çakmak, B. (2016). *Çocukluk Çağı Travmaları İle Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Klinik Psikoloji Anabilim Dalı. İstanbul (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Eylem Özten).
- Çarıkcı, N. İ. (2019). *Anne-babaya bağlanma, çocukluk çağı ruhsal travmaları ve tamamlanma ihtiyacının kompulsif alışveriş üzerindeki etkisi* (Master's thesis, Kırıkkale Üniversitesi).
- Çarkacı Ş. ‘‘Oyuncu Anne’’, 9. Basım, Elma Yayınevi, İstanbul, 2015.
- Çekiç, İ. (2020). *Üniversite öğrencilerinin geriye dönük olarak algılamış oldukları anne-babaya bağlanma örüntüsünün psikolojik dayanıklılık ve stresle başa çıkma tarzları üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Psikoloji Ana Bilim Dalı / Klinik Psikoloji Bilim Dalı.
- Çiftçi, M. C. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin, Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi ve Bilişsel Esneklik Düzeyleri ile Sosyal Anksiyete Düzeyleri Arasındaki*

- İlişkinin İncelenmesi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Davis, T. E. (2009). PTSD, anxiety, and phobia. In *Treating childhood psychopathology and developmental disabilities* (pp. 183-220). Springer, New York, NY.
- Deniz, M. (2011). An Investigation of Decision Making Styles and the Five-Factor Personality Traits with Respect to Attachment Styles. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(1), 105-113.
- Deniz, M. E. "Ergenlerde Bağlanma Stilleri İle Çocukluk İstismarları ve Suçluluk-Utanç Arasındaki İlişki", *Eğitim Araştırmaları Dergisi (Eurasian Journal of Educational Research)* 6, 2006
- Deniz, M. E., & Işık, E. (2010). Positive and negative affect, life satisfaction, and coping with stress by attachment styles in Turkish students. *Psychological reports*, 107(2), 480-490.
- Dilbaz, N. (2005). *Anksiyete Bozukluklarındaki Son Gelişmeler*. Ankara: Pozitif.
- Dilmac, B., Hamarta, E., & Arslan, C. (2009). Analysing the Trait Anxiety and Locus of Control of Undergraduates in Terms of Attachment Styles. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 9(1), 143-159.
- Diriöz, M., Alkin, T., Yemez, B., Onur, E., & Eminağaoğlu, P. N. (2012). Ayrılma anksiyetesi belirti envanteri ile yetişkin ayrılma anksiyetesi anketinin türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 108-116.
- Doumas, D. M., Pearson, C. L., Elgin, J. E., & McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence: The "mispairing" of partners' attachment styles. *Journal of interpersonal violence*, 23(5), 616-634.
- Dökmen, Z. T. D., & Gökçener, D. Y. (2010). *Üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma düzeyleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkiler* (Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı).
- Dönmez, A., Büyüksahin, A., Taluy, N., Başer, I., & Güler, M. (2009). *Yakın ilişkiler psikolojisi*. Nobel Yayın Dağıtım Tic..
- DSM-5. (2014). *Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı*. (5. Baskı). Ertuğrul Köroğlu. (Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği

- Eaton, W. W., Kessler, R. C., Wittchen, H. U., & Magee, W. J. (1994). Panic and panic disorder in the United States. *The American journal of psychiatry*, 151:413-420.
- Eken, A. (2010). Ergenlerin anne-babaya bağlanma biçimleri öznel iyi oluş durumlarının sosyal yetkinlik beklentileriyle ilişkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Eşel, E. (2003). Genelleşmiş anksiyete bozukluğunun nörobiyolojisi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 13(2), 78-87.
- Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, 58(2), 281.
- Gander, M. J. ve Gardiner H. W. (1993). Çocuk ve ergen gelişimi. Ankara: İmge Kitabevi.
- Goldstein, A. J., & Chambless, D. L. (1978). A reanalysis of agoraphobia. *Behavior therapy*.
- Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). The metaphysics of measurement: The case of adult attachment.
- Gül, T. G. (2017). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ile duygu dışavurum arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Gürel, B., & Çopur, Z. (2020). Evlilik Kalitesi Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 30-42.
- Haleplioglu, A. S. (2017). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stillerinin psikolojik dayanıklılık ve benlik saygısı açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Üsküdar üniversitesi, sosyal bilimler enstitüsü klinik psikoloji anabilim dalı, İstanbul.
- Hamarta, E. (2004). Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Selçuk Üniversitesi. URI: <http://hdl.handle.net/123456789/4721> adresinden erişilmiştir.
- Hastings, P. D., Utendale, W. T. ve Sullivan, C. (2007). The socialization of prosocial development. *Handbook of socialization: Theory and research*, 638-664

- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Deeper into attachment theory. *Psychological Inquiry*, 5(1), 68-79.
- Hezer, S. (2020). Bipolar bozuklukta yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu komorbiditesinin intihar girişimi, intihar davranışı ve klinik değişkenler ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi / İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi / Psikiyatri Ana Bilim Dalı.
- Hirsch, C. R., & Clark, D. M. (2004). Information-processing bias in social phobia. *Clinical Psychology Review*, 24(7), 799-825.
- Hofmann, S. G., Levitt, J. T., Hoffman, E. C., Greene, K., Litz, B. T., & Barlow, D. H. (2001). Potentially traumatizing events in panic disorder and other anxiety disorders. *Depression and anxiety*, 13(2), 101-102.
- Hyman, S., Chisholm, D., Kessler, R., Patel, V., & Whiteford, H. (2006). Mental disorders. *Disease control priorities in developing countries*, 2, 605-25.
- İlhan, E. (2018). Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi ve Bağlanma Arasındaki İlişki (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- İlhan, E. (2018). Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi ve Bağlanma Arasındaki İlişki (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kapçı, E.G. ve Küçüker, S. (2006). Ana babaya bağlanma ölçeği. Türk üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 286-295
- Karamustafalıoğlu, O., & Yumrukçal, H. (2011). Depresyon ve anksiyete bozuklukları. *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 45(2), 65-74.
- Karamustafalıoğlu, O., ve Yumrukçal, H. (2011). Depresyon ve anksiyete bozuklukları. *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 45(2), 65-74.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel.
- Keskin, V. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Anne Babaya Bağlanma Biçimlerinin Kişilik Özelliklerine Etkisi (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Kring, A., Johnson, S. (2017). Anormal Psikolojisi/Psikopatoloji. (12.Basımdan Çeviri). Muzaffer Şahin. (Çev. Ed.). Ankara: Nobel.

- Kurtlar, B. (2020). Romantik İlişkilerde Bağışlamanın Yetişkin Bağlanma Stilleri Ve Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi İle İlişkisinin İncelenmesi (Doctoral dissertation).
- Küçük, H. (2016). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve kaygı düzeylerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı.
- Levy, K. N., Blatt, S. J., & Shaver, P. R. (1998). Attachment styles and parental representations. *Journal of personality and social psychology*, 74(2), 407.
- Main, M., Kaplan, N., & Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the society for research in child development*, 66-104.
- Manicavasaga, V., Silove, D., & Curtis, J. (1997). Separation anxiety in adulthood: a phenomenological investigation. *Comprehensive psychiatry*, 38(5), 274-282.
- Manicavasagar, V., & Silove, D. (1997). Is there an adult form of separation anxiety disorder? A brief clinical report. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 31(2), 299-303.
- Manicavasagar, V., Silove, D., Curtis, J., & Wagner, R. (2000). Continuities of separation anxiety from early life into adulthood. *Journal of anxiety disorders*, 14(1), 1-18.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P.R. (2013). The role of attachment security in adolescent and adult close relationships. İçinde J.A. Simpson ve L. Campbell (Eds.), *The Oxford Handbook of Close Relationships*. New York: Oxford University Press.
- Mineka, S., & Sutton, J. (2006). Contemporary learning theory perspectives on the etiology of fears and phobias.
- Mineka, S., & Zinbarg, R. (1998). Experimental approaches to understanding the mood and anxiety disorders. In *Advances in Psychological Science: Social, Personal, and Cultural Aspects* (pp. 429-454). Psychology Press.
- Monk, C. S., Nelson, E. E., McClure, E. B., Mogg, K., Bradley, B. P., Leibenluft, E., ... & Pine, D. S. (2006). Ventrolateral prefrontal cortex activation and attentional bias in response to angry faces in adolescents with generalized anxiety disorder. *American Journal of Psychiatry*, 163(6), 1091-1097.

- Morgan, C. T. (2017). *Psikolojiye Giriş*. (22. Basım). Sirel Karakaş, Rükzan Eski. (Ed.). Konya: Eğitim.
- Morsünbül, Ü., & Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570.
- Okyay, P., Atasoylu, G., Önde, M., Dereboy, Ç., & Beşer, E. (2012). Kadınlarda yaşam kalitesi anksiyete ve depresyon belirtilerinin varlığında nasıl etkileniyor? Kesitsel bir alan çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(3), 178-188.
- Orcan, M. "Anaokuluna Devam Eden 6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Gelişimlerinin Algılanan Anne- Baba Tutumları ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", Konya, 2004
- Öhman, A., & Mineka, S. (2003). The malicious serpent: Snakes as a prototypical stimulus for an evolved module of fear. *Current directions in psychological science*, 12(1), 5-9.
- Özgüven, İ. E. (1991). *Psikolojik Testler*, P Sistem Ofset, 2. Baskı, Ankara.
- Özten, E., Tufan, A. E., Eryılmaz, G., Hızlı Sayar, G., & Bulut, H. (2016). The prevalence of adult separation anxiety disorder in a clinical sample of patients with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(6).
- Öztürk, O. (2002) *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Nobel Tıp Kitabevleri, 9. Baskı, 346-349, Ankara.
- Öztürk, O., ve Uluşahin, N. A. (2016). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Nobel Tıp Kitapevi, Ankara.
- Parker, G., Tupling, H., & Brown, L. B. (1979). A parental bonding instrument. *British journal of medical psychology*, 52(1), 1-10.
- Pini, S., Abelli, M., Shear, K. M., Cardini, A., Lari, L., Gesi, C., ... & Cassano, G. B. (2010). Frequency and clinical correlates of adult separation anxiety in a sample of 508 outpatients with mood and anxiety disorders. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 122(1), 40-46.
- Priel, B., Mitrany, D., & Shahar, G. (1998). Closeness, support and reciprocity: A study of attachment styles in adolescence. *Personality and Individual Differences*, 25(6), 1183-1197.
- Salkovskis, P. M., Clark, D. M., Hackmann, A., Wells, A., & Gelder, M. G. (1999). An experimental investigation of the role of safety-seeking behaviours in the

- maintenance of panic disorder with agoraphobia. *Behaviour research and therapy*, 37(6), 559-574.
- Shaker, A., Heshmati, R., & Rahimi, M. P. (2010). Investigation of Marital adjustment in people with secure, preoccupied, dismissing and fearful attachment styles. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 1823-1826.
- Shear, K., Jin, R., Ruscio, A. M., Walters, E. E., & Kessler, R. C. (2006). Prevalence and correlates of estimated DSM-IV child and adult separation anxiety disorder in the National Comorbidity Survey Replication. *American Journal of Psychiatry*, 163(6), 1074-1083.
- Silove, D., & Rees, S. (2014). Separation anxiety disorder across the lifespan: DSM-5 lifts age restriction on diagnosis. *Asian Journal of Psychiatry*, 11, 98-101.
- Silove, D., Momartin, S., Marnane, C., Steel, Z., & Manicavasagar, V. (2010). Adult separation anxiety disorder among war-affected Bosnian refugees: Comorbidity with PTSD and associations with dimensions of trauma. *Journal of Traumatic Stress: Official Publication of The International Society for Traumatic Stress Studies*, 23(1), 169-172.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 59(5), 971.
- Stein, M. B., Simmons, A. N., Feinstein, J. S., & Paulus, M. P. (2007). Increased amygdala and insula activation during emotion processing in anxiety-prone subjects. *American Journal of Psychiatry*, 164(2), 318-327.
- Sümer, N. (2006). Yetiskin baglanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karsilastirilmasi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1.
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Türkçapar H. Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, 2004; ek 4: 12-16.
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, 4, 12-16.
- Ufuk, B., Çakmak, S., ve Şükrü, U. (2013). Anksiyete bozukluklarında cinsiyete göre semptom farklılıkları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(4), 441-459.

- Usta, O. (2018). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, depresyon ve öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).
- Ünsal, C. (2007). Yaygın Anksiyete Bozukluğu Tanısı Alan Hastaların Elektrokardiyografilerindeki P-Dalga Dispersiyonu ve Qt Dispersiyonu. Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği Uzmanlık Tezi, İstanbul.
- Ünsalver, B. Ö., ve Balcıoğlu, İ. (2006). Yaygın anksiyete bozukluğu: epidemiyoloji, prognoz ve farmakolojik olmayan tedaviler. Cerrahpaşa Tıp Dergisi, 37(3), 115-120.
- Van Schaick, K., & Stolberg, A. L. (2001). The impact of paternal involvement and parental divorce on young adults' intimate relationships. *Journal of divorce & remarriage*, 36(1-2), 99-121.
- Wearden, A., Peters, I., Berry, K., Barrowclough, C., & Liversidge, T. (2008). Adult attachment, parenting experiences, and core beliefs about self and others. *Personality and individual differences*, 44(5), 1246-1257.
- Weiss, R.S. (1974). The provisions of social relationships. In Z. Rubin (Ed.), *Doing unto others* (pp. 17-26). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Williams, J. M., Watts, G., MacLeod, FN, Mathews C.. (1997). *Cognitive psychology and emotional disorders*. 2nd ed. Chichester: John Wiley.
- Yağcı, İ. (2017). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ile sürekli öfke ve öfke ifade tarzları arasındaki ilişkide aleksitiminin aracı rolü (Doctoral dissertation, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yavuzer, H. "Çocuk Eğitimi El Kitabı", Remzi Yayınevi, 10. Baskı, İstanbul, Ocak 2000
- Yeşilyurt, S. (2014). Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğunda anksiyete duyarlılığı ve güvence arama davranışının değerlendirilmesi. Uzmanlık tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı.
- Yıldız, M. A. (2014). Ergenlerde anne-babaya bağlanma ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkide duygu düzenleme ve baş etme yöntemlerinin çoklu aracılık rolü [The multiple mediating role of emotion regulation and coping strategies on the relationship between parental attachment and subjective wellbeing in adolescents]. Unpublished doctoral dissertation). Mersin University, Institute of Educational Sciences, Mersin.

- Yılmaz Aydın, D. (2018). Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygısı, bağlanma stilleri ve annelerinin kaygı düzeyleri.
- Yüksel, N. (2001). Ruhsal Hastalıklar. 2. Baskı, Ankara, Çizgi Tıp Yayınevi.

Ekler

EK-1 Aydınlatılmış Onam Form

Sayın Katılımcı;

Üniversite öğrencilerinde anne babaya bağlanma; ilişkiler ve yetişkinlik ayrılık anksiyetesi adına yürütmekte olduğumuz araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırma ile toplanan veriler; Öğrencilerin anne-baba bağlanma, ilişki ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişkisini bulmaktır. Araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz takdirde; size vereceğimiz: Anne Babaya Bağlanma Ölçeği, İlişki Ölçeği, Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği sorularını cevaplandırmanızı isteyeceğiz. Ölçeklerin her birinin cevaplandırılması 10-15 dakika sürecektir ve sizin seçeceğiniz gizli bir ortamda yapılacaktır. Cevaplandırılan ölçek soruları araştırma ekibi tarafından çalışmanın tamamlanmasına kadar saklanacaktır. Daha sonra ise tüm veri tabanlarımızdan silinecektir. Tüm görüşmeler kimlik bilgileri anonimleştirilerek kayıt altına alınacak, tüm katılımcılar için çalışmanın her aşamasında takma isimler kullanılacaktır.

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Sizden elde edilen tüm kimlik bilgilerinin gizliliği korunup, tüm gözlem ve görüşme verilerinde rumuzlar kullanılacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacak ve yalnızca ulusal/uluslar arası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırmadan çekilmeniz halinde sizden toplanan tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve sizinle ilgili olan veriler çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

Yrd. Doç. Dr. Deniz ERGÜN

Psikolog Kemal Elgörmüş

Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

E-posta: kemalelgormuss@gmail.com

E-posta: deniz.ergun@neu.edu.tr

EK-2. Bilgilendirme Formu

Sayın Katılımcı;

Bu çalışma, Öğrencilerin anne-baba bağlanma, ilişki ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişkisini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Formlarda yer alan maddelerde doğru-yanlış cevaplar söz konusu değildir. Sizden her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak, kendinize uygun bulduğunuz seçeneği işaretlemeniz beklenmektedir. Cevaplarınız araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler saklı tutulacaktır. Herhangi bir sorunuz veya endişeniz varsa, lütfen aşağıdaki bilgileri kullanarak bize ulaşın. İçtenlikle yanıtladığınız için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Deniz ERGÜN

Psikolog Kemal Elgörmüş

Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

E-posta: kemalelgormuss@gmail.com E-

posta: deniz.ergun@neu.edu.tr

EK-3. Sosyodemografik Bilgi Formu

- 1) Cinsiyetiniz:
a)Erkek b)Kadın
- 2) Yaşınız (lütfen belirtiniz)
- 3) Medeni Durumunuz:
a) Evli b)Bekar c)Söz/nişan d) Boşanmış e) İlişkisi var
- 4) Nerede yaşıyorsunuz?
a) Köy b) Kasaba c) Şehir
- 5) Kaçınıcı sınıfsınız?
a) Hazırlık b) 1. Sınıf c) 2. Sınıf d) 3. Sınıf e) 4. Sınıf
d) Y.lisans/üzeri
- 6) Nerde kalıyorsunuz?
a) Kendi evimde b) Yurtc) Kiralık ev d) Diğer (belirtiniz)
- 7) Anne-babanızın medeni durumu nedir?
a) Evli b) Boşanmış c) Annem vefat d) Baba vefat
e) Her ikisi vefat
- 8) Ailenizin gelir düzeyini nasıl değerlendirirsiniz?
a) Düşük b) Orta c) İyi d) Çok iyi
- 9) Siz dahil kaç kardeşsiniz? (lütfen belirtiniz)
- 10) Akademik performansınızı nasıl değerlendirirsiniz?
a) Çok iyi b) İyi c) Orta d) Kötü e) Çok kötü

EK-4. ANNEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ-I

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde annenizi hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1. Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.	()	()	()	()
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.	()	()	()	()
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.	()	()	()	()
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.	()	()	()	()
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.	()	()	()	()
6. Bana karşı sevgi doluydu.	()	()	()	()
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.	()	()	()	()
8. Büyümemi istemezdi.	()	()	()	()
9. Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.	()	()	()	()
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.	()	()	()	()
11. Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.	()	()	()	()
12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.	()	()	()	()

13. Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.	()	()	()	()
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.	()	()	()	()
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.	()	()	()	()

16. İstenmediğimi hissettirirdi.	()	()	()	()
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı	()	()	()	()
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.	()	()	()	()
19. O'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.	()	()	()	()
20. Babam yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.	()	()	()	()
21. İstediğim kadar özgürlük tanırırdı.	()	()	()	()
22. İstediğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi	()	()	()	()
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.	()	()	()	()
24. Beni övmezdi.	()	()	()	()
25. İstediğim gibi giyinmeme izin verirdi.	()	()	()	()

EK-5. BABAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ-II

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde babanızı hatırlamaya çalışarak, her bir ifadede en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen böyleydi	Kısmen böyleydi	Pek böyle değildi	Hiç böyle değildi
1. Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.	()	()	()	()
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.	()	()	()	()
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.	()	()	()	()
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü.	()	()	()	()
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.	()	()	()	()
6. Bana karşı sevgi doluydu.	()	()	()	()
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.	()	()	()	()
8. Büyümemi istemezdi.	()	()	()	()
9. Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.	()	()	()	()
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.	()	()	()	()
11. Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.	()	()	()	()

12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.	()	()	()	()
13.Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.	()	()	()	()
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.	()	()	()	()
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.	()	()	()	()
16. İstenmediğimi hissettirirdi.	()	()	()	()
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı	()	()	()	()
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.	()	()	()	()
19. O'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.	()	()	()	()
20. Babam yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.	()	()	()	()
21. İstedğim kadar özgürlük tanırdı.	()	()	()	()
22. İstedğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi	()	()	()	()
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.	()	()	()	()
24. Beni övmezdi.	()	()	()	()
25.İstedğim gibi giyinmeme izin verirdi.	()	()	()	()

EK-6. İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1..... 2..... 3..... 4..... 5..... 6..... 7.....

Beni hiç tanımlamıyor Beni kısmen tanımlıyor Tamamıyla beni tanımlıyor

	1	2	3	4	5	6	7
1.Baskalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Baskalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.							
6.Baskalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							

8.Baskalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Baskalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.							
10.Baskalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11.Baskalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediginden kaygılanırım.							
12.Kendi kendime yettigimi hissetmem benim için çok önemli.							
13.Baskalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
14.Baskalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							
15.Baskalarının bana, benim istedigim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum							
16.Baskalarına bağlanmamayı tercih ederim.							

EK-7. YETİŞKİN AYRILMA ANKSİYETESİ ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki sorular bir yetişkin (18 yaş üzeri) olarak yaşamış olabileceğiniz bazı belirtilere yöneliktir. Lütfen bu belirtileri yaşayıp yaşamadığınıza göre sorunun karşısındaki uygun yeri işaretleyiniz. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız.				
	Çok Sıklıkla	Sıklıkla	Nadiren	Hiç
1- Size yakın olan kişilerle birlikte evinizdeyken kendinizi daha güvende hissettiniz mi?				
2- Evinizden saatlerce uzak kalmakta zorluk çektiniz mi?				
3- Çantanızda veya cüzdanınızda size güven ya da huzur veren bir şeyler taşır mısınız?				
4- Uzun bir yolculuğa çıkmak üzere evden ayrılmazdan önce aşırı stres yaşadınız mı?				
5- Size yakın olan birinden ayrılmakla ilgili kâbuslar ya da rüyalar gördüğünüz oldu mu?				
6- Bir yolculuğa çıkmanızdan önce size yakın olan birinden ayrılmakla ilgili aşırı stres yaşadınız mı?				
7- Günlük işleriniz aksadığında çok huzursuz olur musunuz?				
8- Size en yakın kişilerle olan ilişkilerinizin yoğunluğu konusunda endişelendiniz mi? Örneğin çok aşırı bağlı olmanızdan dolayı.				
9- İşiniz veya diğer düzenli ev dışı uğraşlarınız için evinizden ayrılmadan önce baş ağrısı, mide ağrısı ya da bulantı gibi (veya başka) belirtiler oldu mu?				
10- İnsanları yakınıınızda tutmak için çok fazla konuştuğunuzu fark ettiğiniz oldu mu?				

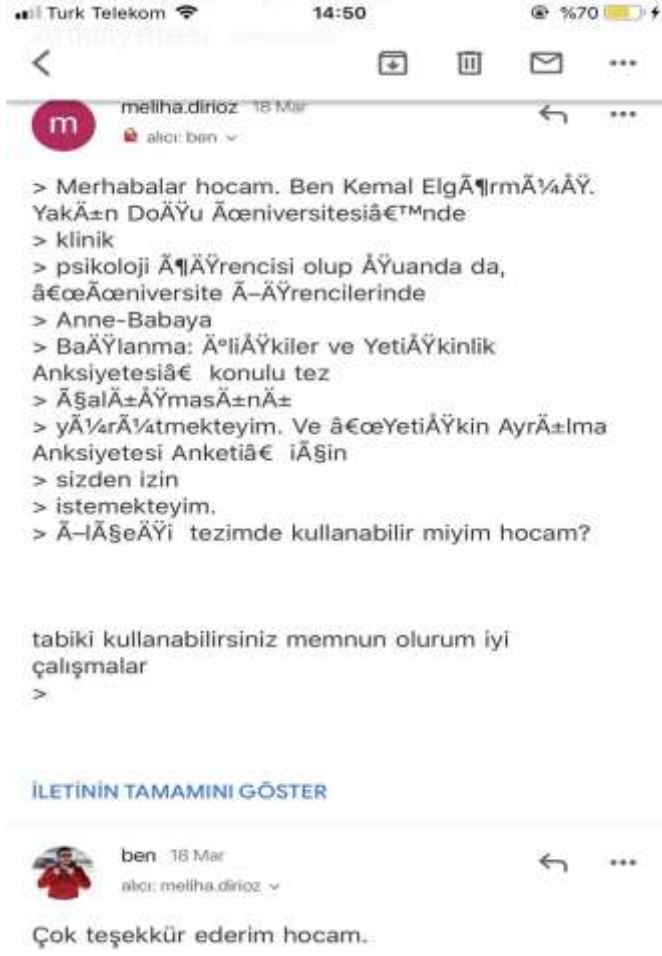
11- Size yakın kişilerden ayrıldığınızda (örneğin işe gitmek ya da evden dışarıya çıkmak için), özellikle onların nerede oldukları konusunda endişelendiniz mi?				
12- Gece tek başınıza uyumakta güçlük çeker misiniz? Örneğin bir yakınınız evdeyse daha iyi uyur musunuz?				
13- Size yakın olan kişilerin seslerini işitebiliyor ya da televizyonun veya radyonun sesini duyuyorsanız daha kolay uyuduğunuzu fark ettiniz mi?				
14- Size yakın olan kişilerden uzak kaldığınızı düşündüğünüzde çok sıkıntı yaşadınız mı?				
15- Evinizden uzakta olmayla ilgili kâbuslar ya da rüyalar gördünüz mü?				
16- Yakınlarınızın ciddi bir zarar görebileceği hakkında çok fazla endişelenir misiniz? Örneğin, bir trafik kazası geçirmeleri veya ölümcül bir hastalığa yakalanmaları gibi.				
17- Günlük olağan işlerinizi yaparken, size yakın olan kişilerle bağlantı kurmanızı engelleyecek değişimlerin olması sizi çok huzursuz eder mi?				
18- Önemsediğiniz insanların sizi terk edeceği konusunda çok fazla endişelenir misiniz?				
19- Hiç, evde ya da yatak odasında ışıklar açıkken daha iyi uyuduğunuzu fark ettiğiniz mi?				

20- Özellikle size yakın kişiler evde değilse, evde tek başınıza kalmaktan kaçınmaya çalışır mısınız?				
21- Size yakın olanlardan ayrıldığınızı ya da onların sizi terk ettiğini düşündüğünüzde, aniden gelen sıkıntı nöbetleri ya da panik ataklarınız (örneğin, aniden titreme, terleme, çarpıntı, nefes darlığı gibi) oldu mu?				
22- Size yakın olan kişilerle düzenli olarak (örneğin her gün) telefon görüşmeleri yapamadığınızda sıkıntı yaşadığınızı fark ettiniz mi?				
23- Önemsediğiniz birisi sizi terk ettiğinde, bu durumla başa çıkamayacağınızdan ya da onsuz yapamayacağınızdan korktunuz mu?				
24- Size yakın olan kişilerden ayrıldığınızda aniden gelen sıkıntı nöbetleri ya da panik ataklarınız (örneğin ani titreme, terleme, çarpıntı, nefes darlığı gibi) oldu mu?				
25-Sizi, yakın olduğunuz birilerinden ayırabilecek muhtemel olaylarla hakkında çok fazla endişelenir misiniz? Örneğin, işle ilgili gereklilikler gibi.				
26- Hiç, size yakın olan kişiler “çok fazla konuştuğunuzu” söylediler mi?				
27- Bazı insanlarla olan ilişkilerinizin, onlar için sorunlar oluşturacak kadar yakın olduğu konusunda endişelenir misiniz?				

EK-8. ÖLÇEK İZİNLERİ

İNTİHAL RAPORU

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANNE BABAYA BAĞLANMA, İLİŞKİLERİ VE YETİŞKİNLİK AYRILIK ANKSİYETESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ-Kemal Elgörmüş

ORJİNALLİK RAPORU

% 12	% 11	% 3	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	9lib.net İnternet Kaynağı	% 1
3	www.alopsikolog.net İnternet Kaynağı	% 1

ETİK KURUL RAPORU**BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

10.01.2020

Sayın Kemal Elgörmüş

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2020/543 proje numaralı ve **“Üniversite Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanma, İlişkiler ve Yetişkinlik Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişki”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.